

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Katedra studií obľanské společnosti

Diplomová práce

Spolek celníků České republiky

Autor: Bc. Martina Mojžířová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Selma Muhil Dizdarević, Ph.D.

Praha 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a všechny citace a prameny jsem řádně uvedla v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.

V Domažlicích 2. 1. 2014

é é é é é é é é é é .

Bc. Martina Mojžíšová

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Selmě Muhič Dizdarevič, Ph.D. za cenné připomínky, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem ostatním za pomoc a podporu.

ABSTRAKT

Diplomová práce na téma Spolek celníků České republiky má zejména zachytit vývoj této dobrovolné, nezávislé, zájmové a profesně-stavovské organizace Celní správy ČR, a to od jejího založení v roce 1923 až po současnost. Hlavním cílem této práce je zařadit profesně-stavovské sdružení mezi organizace občanské společnosti a zjistit, jaké naplňuje funkce ve společnosti. V první části je popsán teoretický základ, který ve druhé části dále aplikuji na Spolek celníků. Třetí část je zaměřena na Spolek celníků ČR jako takový.

ABSTRACT

The diploma thesis named „The Club of Customs Officers of the Czech Republic“ describes the development of this voluntary, independent, professional organization of the Customs Administration of the Czech Republic since 1923 until now. The main purpose of this diploma thesis is to classify this professional organization to the Civil society organizations and to find out, what its purposes in the society are. There are theoretical principles described in the first part, which I apply to The Club of Customs Officers in the second part. The third part is focused on The Club of Customs Officers of the Czech Republic itself.

KLÍČOVÁ SLOVA

Organizace občanské společnosti, funkce, profesně-stavovská organizace, nezisková organizace, Celní správa ČR, strukturálně-operacionální definice.

KEYWORDS

Civil society organizations, function, professional organization, non-profit organization, Customs Administration of the Czech Republic, structurally operational definition.

Obsah:

1 Úvod.....	7
1.1 Cíl a metodický přístup diplomové práce	10
1.1.1 Cíle diplomové práce	10
1.1.2 Metodologický přístup	11
2 Teoretická část	12
2.1 Profesionistavovská organizace jako součást občanské společnosti.....	12
2.1.1 Stavovská organizace z pohledu strukturálnooperacionální definice	14
2.2 Organizace občanské společnosti - jejich funkce a vztah ke státu.....	15
2.2.1 Funkce organizací občanské společnosti plnící ve společnosti.....	16
2.2.2 Vztah profesionálních stavovských organizací jako zástupce organizací občanské společnosti a státu	17
3 Empirická část.....	21
3.1 Spolek celníků v kontextu Teorie sociálních polí.....	21
3.2 Zařazení Spolku celníků mezi právoplatné členy organizací občanské společnosti v kontextu strukturálnooperacionální definice	22
3.2.1 Funkce Spolku celníků podle Frišle a Bútory	25
3.2.2 Vztah Spolku celníků ke státu z pohledu modelu občanské společnosti a sociálních hnutí	28
4 Historie	32
4.1 Celní správa ČR ve zkratce	32
4.1.1 Celnictví v Čechách a na Moravě do vzniku Československa.....	33

4.1.2 Vývoj celní správy od vzniku Československa až do její současné podoby..	38
4.2 Spolek celních úředníků v Celním věstníku.....	44
4.2.1 Spolek celních úředníků a jeho sociální poslání	45
4.2.2 Spolek celních úředníků a jeho vztah ke státu skrze jeho nejen politickou aktivitu	51
5 Znovuzrození Spolku celníků České republiky a jeho současný stav.....	55
6 Závěr.....	77
7 Seznam použité literatury a zdrojů.....	79
6 Seznam příloh.....	82

1 Úvod

Diplomovou práci na téma „Spolek celníků České republiky“ jsem si vybrala z toho důvodu, že jsem o celní správě jakožto orgánu státní správy, psala již ve své bakalářské práci, kde jsem se věnovala zejména její roli v novodobé historii, především popisu jejích nových kompetencí a nového, smysluplného postavení po vstupu České republiky do Evropské unie. Jestliže o celní správě jako takové již nějaké publikace či studentské práce existují, o jejím Spolku, který v historii a i nyní sdružuje české celní úředníky a pomáhá tak budovat a prohlubovat vztahy mezi kolegy nejen na pracovišti, nebyla prozatím sepsána žádná publikace ani odborná práce či studie. A právě toto se snažím svou diplomovou prací napravit. Jedná se sice jen o malou část organizovaně profesně-stavovsky orientované občanské společnosti, ale i tak se domnívám, že stojí za pozornost. Stejně i část této práce popisuje vývoj Spolku celníků ČR od jeho založení až po jeho podobu v současné době kdy se zejména podrobněji věnuji jejich filantropické a občanské angažovanosti.

Dříve jsme se při cestování za hranice naší země běžně setkávali s celníkem na hranicích, toho tam již v dnešní době nepotkáme, ale za to se s příslušníky Celní správy České republiky můžeme setkat na mnoha jiných místech, ať již jako se správci spotřebních daní, tedy daní z lihu, tabáku, minerálních olejů a ekologických daní. Jsou i nezvanými návštěvníky legálních i nelegálních lihovarů a pálenic, dále se s nimi můžeme setkat na našich dálnicích, kde kontrolují výkonové zpoplatnění, tedy zaplacení mýtného a dálničních poplatků. Zaměstnanci celní správy v dnešní době také můžeme potkat na tržnicích, kde chrání práva duševního vlastnictví, velmi zásadní je i jejich boj proti pašování drog a nelegálního pěstování marihuany na našem území. Zásadní je i jejich úkol při ochraně spotřebitelů a životního prostředí, kdy úzce spolupracují s Českou obchodní inspekcí a s Ministerstvem životního prostředí. V neposlední řadě jsou jediným orgánem, který kontroluje pohyb zboží ze třetích zemí na našem území, včetně výbory cla. Domnívám se, že jen málo lidí ví o

línostech naší Celní správy a snad ještě méně do její historie, ale toto téma nemám v úmyslu ve své diplomové práci dále rozebírat, ostatně jak jsem již výše zmínila, jsem se mu věnovala ve své bakalářské práci. Nyní jsem si vytvořila za stěžejní úkol popsat Spolek celníků České republiky, na celní správě nezávislé, samosprávné a dobrovolně založené sdružení, jakožto profesní stavovskou organizaci a pokusit se zjistit do jaké míry je součástí organizované občanské společnosti.

Spolek celníků je dobrovolnou, nezávislou, zájmovou, profesní a stavovskou organizací, která je nábožensky a politicky neutrálním občanským sdružením. Základem spolkové línosti je jejich vzájemnost, kolegiálna a etika.¹ To, čím se Spolek právně odlišuje od jiných občanských sdružení, potažmo nestátních neziskových organizací jako celku fungujících v naší organizované občanské společnosti, je právo jeho důraz na stavovskou sounáležitost a stavovskou lénost. Ale co je to vlastně to řstavovství? V encyklopedickém slovníku se dočteme, že stav je řsoubor hodnot fyzických veličin nutných k popisu soustavyé ř² Historie nás zase učí, že stavy byly ve středověku a raném novověku privilegované uzavřené skupiny obyvatelstva, především je představovala vysoká šlechta. Já se přikláním k definici stavu, jakožto společenské skupiny, jenž představuje soubor osob, mezi nimiž existuje určitá interakce, charakterizovaná obvykle vědomím příslušnosti ke skupině ř i v mém případě příslušnosti k řodině českých celníků. Stavovskou lénost pro mě zase představuje morální vědomí, které vyjadřuje vztah jedince k soběsamému, k vlastní minulosti.⁴ Nejen to, vyjadřuje také podle mého názoru přísléžitost k určité skupině a potřebu tuto skupinu bránit, ale také ji jako jedince důstojně reprezentovat navenek. Právě tato idea, celníci jako jedna rodina, mi přišla na tolik zajímavá, že jsem svoji diplomovou práci chtěla věnovat právně tomuto Spolku celníků Č.R a také jejich vzájemně prospěšným aktivitám.

¹ Stanovy Spolku celníků České republiky, článek 2.

² Kol. autorů. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Česká Typografie a. s., str. 1040.

³ Kol. autorů. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Česká Typografie a. s., str. 1029.

⁴ Kol. autorů. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Česká Typografie a. s., str. 198.

Diplomová práce je členěna do čtyř kapitol, které obsahově sledují výše uvedené cíle. Zejména první část je zaměřena na teoretický základ, podle kterého budu vycházet při zařazení profesní stavovské organizace, kterou zajisté Spolek celníků České republiky je, mezi právoplatné organizace občanské společnosti, a to s pomocí vymezení podle strukturálně operacionální definice L. Salamona a K. Anheiera. V této teoretické části jsem se také zaměřila na funkce, které mohou naplňovat organizace občanské společnosti ve společnosti, ale také i na jejich možné modely vztahu ke státu.

Ve druhé části mé diplomové práce jsem se věnovala aplikaci výše uvedených teoretických principů na Spolek celníků České republiky, a to nejen vzhledem k jeho současné podobě ale také jsem se snažila vzít v potaz i jeho podobu v historickém kontextu. Mou snahou bylo dokázat, že tato stavovská organizace je součástí organizované občanské společnosti, a to nejen dnes, ale že znaky tzv. *žeziskovek* naplňovala i v minulosti.

Třetí část této práce je zaměřena na Spolek celních úředníků, tak jak se Spolek původně v době existence První republiky, nazýval. V této kapitole se snažím představit sociální poslání a vztah ke státu, který si Spolek budoval. Informace, které jsem v této části využila, pocházejí převážně z *Žeziskovek* Spolku, tedy Celního věstníku, který měl představovat informátora nejen o dění ve Spolku, ale také psal o stavu Celní správy jako takové. Bohužel se mi nepodařilo získat přístup k úplné první části tohoto věstníku, a tak jsem svou výzkumnou práci mohla započít až od roku 1928. Tato kapitola se nezaměřuje pouze na historii Spolku, ale také se ve zkratce věnuje vývoji celní správy na našem území obecně a to kontinuálně od zmínky o tomto čelním úřadu v knize knihy Biblii přes její formování ve vznikajících moderních státech, až po její současnou podobu, kdy byla Celní správa ČR zejména ovlivněna vstupem našeho státu do Evropské unie, kdy se změnila řada jejich kompetencí, což jak se domnívám, má i svůj vliv na současnou funkci Spolku.

V poslední části této diplomové práce se zaměřuji na soulasnou podobu a směřování Spolku. Vycházím z Rolek Spolku, které každoročně informují o dání ve Spolku, ale zejména mi jako informační zdroj posloužily polostrukturované rozhovory, které snad i trochu zachycují citlivý stavovské hrdosti a cti, ale také poukazují na určité nedostatky. Také se zde vřhuji kontu ĀCelník v tísni, který jistě má svůj sociální pŕnos.

1.1 Cíl a metodický pŕístup diplomové práce

1.1.1 Cíle diplomové práce

Cílem této diplomové práce je nejen popsat profesní a stavovskou organizaci Celní správy Ŕeské republiky i Spolek celníků Ŕ.R. i od počátku jeho založení, až k jeho soulasné podobě co by mělo být hlavním pŕnosem této práce, jelikož doposud o této organizaci nebyla napsána žádná magisterská ani doktorská práce, ale stejně neméně důležitým cílem této práce je také, snaha vyhodnotit, jestli toto profesní-stavovské sdružení právoplatně patří mezi organizace občanské společnosti a jaké plní funkce ve společnosti. Právě velmi důležitou součástí tohoto Spolku jsou i jeho aktivity a projekty, zaměřené na pomoc svým kolegům a členům v nepříznivé životní situaci, a proto jsem se jim také rozhodla věnovat část této práce, zejména jsem se blíže zaměřila na popis kontu ĀCelník v tísni.

Dále jsem se ve své práci věnovala teoretickému základu vztahu státu a profesních organizací, jako součástí občanské společnosti, jelikož podle R. Post a N. Rosenblumové je chápána občanská společnost jako zdroj legitimacy a stability státu, ale stojí i v opozici proti represivní státní moci.⁵ Na základě výše uvedeného

⁵ Dizdarevič, M. Selma: 2010. „Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií“. In Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 99.

jsem se snažila podchytit vzájemný vztah Celní správy České republiky jako představitelů státu a této organizace jako součást občanské společnosti.

1.1.2 Metodologický přístup

Metoda, kterou jsem použila ve své diplomové práci, se nazývá případová studie, která umožňuje detailní studium jednoho nebo i několika případů, v této mé diplomové práci tedy pouze jednoho případu – Spolek celníků České republiky. Základem této metody je sběr skutečných dat, vztahujících se k objektu výzkumu, za účelem získání relevantních údajů. Výhodou této metody jistě je, že mohou být využívány veškeré dostupné zdroje i metody sběru dat.⁶

Při svém výzkumu jsem tedy využila více metod sběru dat, abych tak lépe a detailněji porozuměla profesní a státní organizaci, jakou představuje i Spolek, přičemž jsem se opírala zejména o sekundární analýzu dokumentů, a to zejména interních dokumentů Spolku celníků České republiky. Dále jsem se ve svém výzkumu opírala i o analýzu odborného periodika Celní správy České republiky CLO DOUANE z vybraných období a historického dobového tisku Spolku celních úředníků z Celních Věstníků od roku 1928 - 1940. Ve své práci jsem také využila informace, které jsem získala při rozhovorech s členy Spolku, ale i právní předpisy, celní zákony, interní materiály Celní správy České republiky, materiály Ministerstva financí ČR a také relevantní internetové zdroje. K teoretickému základnímu porozumění problému sounáležitosti profesních organizací mezi organizací občanské společnosti a jejich funkcí, které v této společnosti naplňují, jsem se nemohla obejít bez studií řady odborné literatury a zdrojů, jako představují i odborná periodika a tiskoviny.

⁶ Švaříček, Roman - Šedřová, Klára, a kol.: 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, str. 97 – 98.

2 Teoretická část

V této části diplomové práce se pokusím představit teorie, na jejichž základě se budu snažit dokázat, že některé profesní stavovské organizace jsou součástí organizací občanské společnosti, s ohledem na specifika Spolku celníků, a že v naší společnosti plní řadu prospěšných činností a služeb, a také že si budují svůj specifický vztah ke státu. Je pravdou, že profesní organizace jako takové vznikají zejména za účelem naplňování vzájemných prospěšných aktivit, tedy za účelem ochrany svých vlastních zájmů. Naopak vzniká tzv. neziskovek, jako jsou například nadace, nadační fondy či občanské prospěšné společnosti, se zakládají za účelem plnění veřejných prospěšných cílů, jejich snahou je tedy vyvíjet takovou aktivitu, která by byla prospěšná nejen svým členům, ale zejména širšímu okolí. Spolek celníků České republiky, zdá se, stojí někde na pomezí i z právního hlediska je občanským sdružením, tedy nebylo zřízeno zákonem, jako je tomu například u Exekutorské komory, která byla zřízena zákonem č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ale na druhou stranu je cílem Spolku hájit a prosazovat stavovské zájmy celníků v jiné službě celníků bývalých, tedy se spíše zaměřují na vzájemné prospěšné aktivity, ale ne vylučují jak se budu snažit prokázat v některých dalších kapitolách této diplomové práce.

2.1 Profesní stavovská organizace jako součást občanské společnosti

Organizace občanské společnosti, tzv. neziskovky, ale také rodinné svépomocné spolky i stavovské organizace, jsou hojně rozšířené po celém světě. Je samozřejmé, že v každém koutku naší planety, alespoň tam kde funguje určitá občanská organizovanost, nabývají tyto organizace různé formy a podoby, spolu s tím jak se vyvíjela a organizovala sama občanská společnost. Tento vývoj občanské společnosti je historicky úzce spjat se soubojem stavů (místní samospráva,

rolnictvo a gŕechta) o moc, jak dokládá *Teorie sociálních polátek*, která vychází z díla Barrington Moore Jr. (1966) a Gosta Esping-Andersena. Tato teorie má svůj původ ve studii příkladů z Anglie, Francie, Německa, Japonska, Číny a Indie, tedy tak zvaných "košů moderního světa", na jejichž základě charakterizovali tři modely: demokratický, fašistický a komunistický, které vznikaly právně na základě historického souboje mezi elitami, stavem vesnického rolnictva, městskou střední třídou a rodícím se moderním státem.

Slavní sociologové Helmut K. Anheier a Lester M. Salamon tuto Teorii sociálních polátek dále rozpracovali a snažili se tak vysvětlit fenomén složení občanské společnosti v různých zemích. Vytvořili tedy i tyto modely historického vývoje občanské společnosti, které se od sebe liší zejména mírou státních výdajů na zajištění sociálních služeb i dávek a velikostí, silou vlastní občanské společnosti. Tak vznikl etatistický (statistický) model, který je typický nízkou mírou financování sociálních služeb státem, ale také občanskými organizacemi, zatímco je ponechána spíše na zaměstnavateli i na rodině tento příklad je typický pro Japonsko. Následuje model sociálnědemokratický, kde je sice ponechán jen velmi omezený prostor pro neziskové organizace občanské společnosti, na druhou stranu si v historii dělnická třída disponující politickou mocí, "vynutila" vysoké státní výdaje právně na sociální oblast, typickými zeměmi, kde tento model funguje, jsou Švédsko a Itálie. Dále byl identifikován liberální model, tak blízký zemím jako jsou Spojené státy americké i Velká Británie, zde převažuje moc střední třídy a zároveň také odpor k velkému sociálnímu zabezpečení ze strany státu, ideální podmínky ke vzniku rozsáhlého neziskového sektoru, který je z velké části financován soukromými charitativními příspěvky, a velmi podporována i činností "sociálních podnikatelů". Posledním, a našemu prostředí nejbližším, je model korporativistický, který je zakotven v zemích střední Evropy - zejména má své kořeny v Německu a ve Francii; tento typ se vyznačuje, jako jediný, nízkou mírou financování sociálních služeb, potažmo občanské společnosti obecně z kasy státního rozpočtu, jinak to ani být nemůže, pokud historicky silnou pozici zaujímal stát a existovala jen relativně slabá dělnická

třída, ve spojení se silnou pozicí církve; vytvořilo se tak silné partnerství mezi státem a církevními organizacemi občanské společnosti - dobrovolnickým sektorem.⁷

2.1.1 Stavovská organizace z pohledu strukturální a operacionální definice

Zde se tedy opět vracím k Helmutu K. Anheieru a Lesteru M. Salamonu, kteří jsou také autory Strukturální a operacionální definice, která představuje komplexní a mezinárodně uznávanou charakteristiku nestátních neziskových organizací, přičemž se snaží sledovat problematiku z nejrozličnějších možných úhlů. Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů státních. Za určující považují pět základních vlastností, podle nichž jsou nestátní neziskové organizace definovány a na nichž se v následující kapitole pokusím dokázat, že i když by se zdálo, že „Spolek celníků“ je spíše politická či státní organizace, že opak je pravdou. Zde jsou charakterizovány jednotlivé definiční znaky:⁸

1. **institucionalizované** (organized) – to znamená, že mají jistou institucionální strukturu, jistou organizační skutečnost, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány;

2. **soukromé** (private) - tedy jsou institucionálně odděleny od státní správy, ani jí nejsou řízeny. To neznamená, že nemohou dostávat významnou státní podporu, anebo že by ve vedení nemohli být mimo jiných státní úředníci. Rozhodující je zde fakt, že základní struktura neziskových organizací, je ve své podstatě soukromá.

⁷ Salamon, M. Lester - Anheier, K. Helmut: 1998. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross Nationally. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, Vol. 9, No. 3, 1998, str. 226 - 231.

⁸ Centrum pro výzkum neziskového sektoru: Sociální ekonomika a NNO v ČR. Praha 2005, str. 6-7.

3. **neziskové** (non-profit) - ve smyslu nerozdělování zisku, to znamená, že se u nich nepoužívá žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace. Neziskové organizace samozřejmě mohou svou činností vytvářet zisk, ovšem ten musí být použit na cíle dané posláním organizace či na vlastní chod této organizace, případně na její rozvoj.

4. **samosprávné a nezávislé** (self-governing) - jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které umožňují kontrolu vlastních činností, to znamená, že neziskové organizace nejsou ovládány zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe. Nekontroluje je ani stát, ani instituce stojící mimo ně

5. **dobrovolné** (voluntary) - využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Dobrovolnost se může projevovat jak výkonem neplacené práce pro organizaci, tak formou darů nebo čestné účasti ve správních radách.

2.2 Organizace občanské společnosti - jejich funkce a vztah ke státu

Organizace občanské společnosti, na rozdíl od komerčních subjektů, které se nejčastěji zakládají za účelem dosažení co nejvyššího zisku, vznikají z rozličných důvodů a vytvářejí si svůj specifický vztah, ať již k tržnímu sektoru nebo ke státu, ale vždy se snaží naplňovat určitou společenskou potřebu, ať již to jsou zájmové spolky, či sousedské výpomoci nebo advokační a servisní organizace. Vůlna těchto organizací ale nevzniká jen tak, aby byla, ale má svůj cíl, svou vizi, i když je pravdou, že zejména vůlna profesních a stavovských organizací plní spíše vzájemně prospěšné aktivity a veřejně prospěšné služby a činnosti nechávají vykonávat spíše obecně prospěšné společnosti (o.p.s.) či nadace.

2.2.1 Funkce organizací občanské společnosti plnící ve společnosti

Ve společnosti plní organizace občanské společnosti rozličné funkce. Existovala snaha mnohých autorů sestavit vyčerpávající seznamy těchto základních funkcí, myslím, že můžeme použít i výraz rolí. Již nám známý Lester Salamon a Helmut Anheier se pokusili o jejich utřídění do 12 hlavních skupin, a vytvořili tak tzv. Mezinárodní klasifikaci neziskových organizací (ICNPO). Tyto rozličné funkce lze shrnout, tak jak je shrnul Pospíšil s kolektivem, do těchto hlavních funkcí, které jsou zajišťovány ve těchto základních systémech společnosti – poskytování služeb v ekonomickém systému; funkci prosazování a obhajování zájmů (advokátní) v politickém systému a také budování komunity – tedy vytváření vztahů mezi jednotlivci nebo mezi jednotlivci a organizacemi naplňující se v komunitním systému.⁹

Ovšem i jiní autoři uvádějí další funkce organizací občanské společnosti, jako například Pavol Frič a Martin Bútora. A právě jejich vymezení těchto funkcí se nyní pokusím blíže rozebrat:¹⁰

1. **servisní** - organizace OS zajišťují celou řadu služeb, ve většině případů tak zastupují v plnění závazků vůči občanskému státu; nejaktivněji se tak děje v oblastech zdraví, sociální péče a vzdělávání

2. **inovační** - OS musí být schopny reagovat na zcela nové situace, na jejichž řešení není dosud návod, nezbývá nic jiného než experimentovat a zavádět nové postupy, které se v praxi poté mohou stát nedoceníitelné

3. **ochrana práv a pozitivní sociální změna** - tyto "neziskovky" si velmi často kladou za cíl chránit nejen své členy proti přesile státního aparátu i privátních organizací, ale také mají snahu bránit minoritu před majoritní skupinou,

⁹ Skovajsa, Marek: 2010. „Organizovaná občanská společnost: teorie a vývoj“. In Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 42.

¹⁰ Frič, Pavol – Bútora, Martin: 2005. „Role občanského sektoru ve veřejné politice.“ In Martin Potůček a kol. Veřejná politika. Praha: Sociologické nakladatelství, str. 153-85.

ale hlavně také prosazují pozitivní společenské změny ve veřejném zájmu, jako je například snaha o změnu vnímání romské komunity.

4. expresivní a školící - je jednou z neméně důležitých funkcí, jelikož se lidé právně na práci organizací občanské společnosti učí veřejné zájmy poznávat i utvářet, rozvíjet a reprezentovat, jsou školou demokracie a občanství.

5. komunitní a demokratizační - organizace občanské společnosti nejsou ze svého principu autoritářské, proto je pro ně přirozené, že dávají možnost projevu pluralitním názorům, zájmům a tradicím; samozřejmě by mělo být, že posilují smysl pro solidaritu a komunitu, pomáhají tak budovat "sociální kapitál"; podněťují občany k participaci na veřejné politice, podílejí se na utváření společenských hodnot a norem chování, posilují suverenitu a sebevědomí občanů a jejich vědomí vlastní odpovědnosti, což jistě není zanedbatelné.

2.2.2 Vztah profesní a stávkových organizací jako zástupce organizací občanské společnosti a státu

V této podkapitole budu definovat stát jako nedílný územní celek, kdy politická rozhodnutí vycházejí z vůle občany vyjádřené svobodným hlasováním, přičemž rozhodování občany dbá na ochranu menšin a samozřejmě je také demokratickým právním státem, který je založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, přičemž je lid zdrojem veškeré státní moci.¹¹ Jestliže v našem českém státě platí výše uvedená definice, potom, jak upozorňuje Robert Post a Nancy Rosenblumová, můžeme vnímat organizace občanské společnosti, potažmo občanskou společnost jako celek, jako sílu, která napomáhá politické legitimitě a stabilitě státu. Jestliže OOS mohou takto napomáhat státu, tak je také jisté, že

¹¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Ústava České republiky; článek 1, 2, 6 a 11. Dostupné z <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html> (citováno: 24. 11. 2013).

mohou vzájemně spolu stát v konfliktu, a to tehdy, když se postaví na odpor represivní státní moci.¹² Nejen tuto podstatnou roli hraje občanská společnost ve vztahu ke státu, ale také je často filosofy vnímána jako ta, která spontánně vznikla a předcházela tak vznik státní moci, přičemž je záviselá na státu, od něhož potřebuje uznání. Tedy můžeme říci, že mezi státem a občanskou společností tak může existovat napětí, které je ve své podstatě produktivní, přičemž narušení jejich rovnovážného vztahu vede na jedné straně k zániku občanské společnosti přímou dominancí státu, a na straně druhé může vést k anarchii přímou dominancí občanské společnosti.¹³

V zásadě existují tři modely vztahů mezi státem a občanským sektorem, přičemž každý z nich obsahuje více teoretických variant, ale všem modelům a jejich variantám se do detailu věnovat nebudu:¹⁴

1. *model poptávky a nabídky*
2. *model občanské společnosti a sociálních hnutí*
3. *model režimů sociálního státu*

Ad. 1.

Tento model v sobě zahrnuje teoretické varianty tržního výklenku a transakční model. Zaměřuje se spíše na efektivitu směny a zastupování státu v poskytování veřejných služeb a statků, na druhou stranu, pro nás představuje mnohem podstatnější, zanedbává společenské hodnoty a například snahu o sociální změnu.

¹² Rosenblum, N. (2002): "Feminist Perspectives on Civil Society and Government" in Nancy Rosenblum and Robert C. Post (eds.). Civil Society and Government. Princeton: Princeton University Press, str. 163.

¹³ Dizdarevič, M. Selma: 2010. „Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií“. In Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 99.

¹⁴ Dizdarevič, M. Selma: 2010. „Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií“. In Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 103 – 108.

Ad. 2.

Z perspektivy tohoto modelu je více kladen důraz na rozvíjení určitých hodnot ve společnosti, jako jsou individuální a skupinová odpovědnost, svoboda, spolupráce, občanská participace, sociální kapitál a tak podobně spíše než, jak tomu bylo u prvního modelu poptávky a nabídky, na efektivitu a poskytování veřejných statků. Občanská společnost se tak stává ztleskávaným klíčovými hodnotami pro demokracii. Tento model vychází z díla Alexise de Tocquevilla a jeho názorech na zásadní význam dobrovolného sdružování, kdy je státní moc omezována právě občanskou společností. V aristokratické společnosti se lidé nepotřebují sdružovat, aby mohli jednat, protože jsou svázáni silnými pouty. V demokratických společnostech jsou naopak všichni občané nezávislí a slabí, hrozí jim bezmocnost, pokud se nenaučí svobodně si pomáhat. Čím více by se ujímala činnosti sdružování, tím více budou jednotlivci, kteří postupně ztratí představu, že by se mohli sdružovat, potřebovat její pomoc, to jsou příčiny a důsledky, které z nich poplynou. Od této chvíle to už nejsou izolovaní jedinci, ale síla, kterou je vidět zdaleka a jejíž činnost slouží jako příklad, síla která mluví a které lidé naslouchají. V demokratických zemích je dovednost sdružovat se dovedností základní, na jejím rozvoji závisí rozvoj všech ostatních. Aby lidé zůstali civilizovaní nebo aby se civilizovanými stali, je nezbytné, aby se u nich rozvíjelo a zdokonalovalo umění sdružovat se úměrně tomu, jak roste rovnost životních podmínek.¹⁵ V tomto modelu můžeme dále rozlišit dvě varianty základního názoru o nezbytnosti občanské společnosti, a to komunitarismus a teorii sociálního kapitálu. Tento model občanské společnosti a sociálních hnutí blíže rozeberu v empirické části této diplomové práce s ohledem na náš Spolek.

Ad. 3.

Model režimu sociálního státu vnímá jako zásadní prvek ovlivňování občanské společnosti to, jaký režim se v dané společnosti historicky usadil. Do

¹⁵ Tocqueville, Alexis de: 2000. *Demokracie v Americe*. Praha: Academia, str. 81 – 84.

tohoto modelu můžeme zařadit *Teorii sociálních polí*, kterou jsme si již blíže představili v kapitole 2.1 (*Profesní a občanská organizace jako součást občanské společnosti*). Dále lze do tohoto modelu také zařadit *Neoinstitucionální model*, podle kterého je schopnost organizací občanské společnosti růst a prospívat produktem působení politického, právního a institucionálního prostředí, což znamená, že stát hraje dost podstatnou roli v nastavování podmínek pro existenci a formování OOS.

Z výše uvedených modelů vztahů mezi státem a občanskou společností vyplývá, že jeden od druhého něco potřebují, aby mohly efektivně prospívat. Nabízí se výklad, že stát představuje onoho iniciátora, který zabezpečuje sociální spravedlnost skrze prostředky jako veřejné zdravotnictví, vzdělávání či systém redistributivního zdanění, vedle toho se občanská společnost jeví jako prostor pro uskutečnění individuální volby. Tak podle názoru W. Kymlicky musí stát zaprvé, a což je také nejpodstatnější, vytvářet legální rámec, který umožní lidem, aby se vůbec mohli svobodně sdružovat a naplňovat tak své vzájemně prospěšné a veřejně prospěšné cíle. Stát na oplátku od organizací občanské společnosti požaduje, aby mu pomáhala vychovávat zodpovědné občany, kteří se budou podílet na politické participaci a rozvíjet deliberativní demokracii (tento model demokracie klade důraz na diskusi a hledání konsensu, spíše než na konfrontační mechanismy)¹⁶, podílet se na změně vnímání klíčových sociálních problémů ve společnosti a přispívat k jejich řešení. V ideálním případě by tak měla probíhat mezi těmito dvěma sektory takováto interakce: rozrůstající se občanská společnost produkuje občany, kteří podporují takovou politiku, která zase podporuje rozrůstající se OS.¹⁷

¹⁶ In: <http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/demokracie-bez-voleby> (citováno: 25. 11. 2013).

¹⁷ Kymlicka, Will: 2002, „Civil Society and Government: A Liberal-Egalitarian Perspective“ in Nancy Rosenblum and Robert C. Post (eds.). *Civil Society and Government*. Princeton: Princeton University Press, str. 93 – 94.

3 Empirická část

Tato část mé diplomové práce je zaměřena na aplikaci výše uvedených teorií na Spolek celních úředníků, jak zněl název Spolku celníků L.R v minulosti, ale také na jeho současnou podobu v dnešní, moderní době. Dokazuje, že toto občanské sdružení, které si zakládá na svém stavovském cítění, bylo a i dnes je právoplatným členem organizací občanské společnosti. K tomuto zjištění jsem došla na základě sekundární analýzy dokumentů, jakou představují zejména ročníky Celního Věstníku, současně Stanovy spolky atp.

3.1 Spolek celníků v kontextu Teorie sociálních politických

Organizace občanské společnosti, tedy i náš Spolek celních úředníků, tak jak zněl jeho název při založení v roce 1923, se tak teoreticky rozvíjely, alespoň podle historického vývoje na tomto území, v korporativistickém modelu. Vliv církve je zde patrný, velká míra dobrovolnosti členů, až již v zapojení do aktivit Spolku i vůbec v jeho financování, ale hlavně v dobrovolné, nejen finanční, pomoci svým kolegům, ocitnou-li se v nepříznivé životní situaci. Také je zde patrný vliv státu, sice jej nepodporuje ani v minulosti nepodporoval finančně ale pomáhá mu jinak, například poskytnutím prostorů a vybavení. Na rozdíl, například od etatistického modelu, kde je ponechána péče o své lidi i zaměstnancům - spíše na zaměstnavatelích, i se různé životní krize a problémy řeší jen přímo v rodině tak v případě Spolku, který není odborem, se snaží členové vzájemně pomáhat a nejen sobě samým, ale právě i jejich rodinám, jak historicky dokazuje například založení Matějův kova fondu, z něhož se poskytovali finanční příspěvky nemajetným kolegům na pobyt v ozdravovně která byla ostatně vybudována za pomoci státu.¹⁸

¹⁸ Celní Věstník: č. 10, str. 143, roč. VIII., r. 1930. Tisk: M. Bureš.

Nyní jsem se pokusila vymezit Spolek celních úředníků v kontextu historického formování a vývoje občanské společnosti a zařadili jsme si jej do korporativistického režimu. V následující kapitole se pokusím zařadit Spolek mezi právoplatné organizace občanské společnosti, tak jak její definici vytvořili L. Salamon a H. Anheier.

3.2 Zařazení Spolku celníků mezi právoplatné členy organizací občanské společnosti v kontextu strukturální/operacionální definice

V následujících bodech jsem porovnávala uvedené jednotlivé základní vlastnosti podle Salamona a Anheiera se znaky Spolku celníků České republiky, tak jak jsou uvedené v podkapitole 2.1.1 (*Stavovská organizace z pohledu strukturální/operacionální definice*). Konkrétní znaky jsem s definicí srovnávala nejen za současně - moderní - podoby sdružení, ale pomocí informací z Celního Vláštníku, mohl prokázat jeho zařazení mezi právoplatné neziskové organizace už od počátku jeho založení. Spolek naplňuje ve všech či menší míře všechny body, výše zmíněné definice.

1. **institucionalizovaný** – organizace je právně registrovaná jako občanské sdružení. Mimo to má fungující hierarchickou organizační strukturu, kdy jsou do rozhodování zapojováni všichni členové – bylo tomu jak v minulosti, tak i v současnosti – existuje ústřední vedení (centrála se zástupci všech klubů/odborů) a jednotlivé kluby či odbory po celé České republice. Zástupci jsou zpravidla svobodně voleni a probíhá aklamace, vždy za souhlasu většiny. Tak jak nám napovídají stanovy *Spolku celních úředníků* z r. 1936: **§ 9. i** *Ústřední výbor tvoří: předseda, první jednatel, pokladník, 12 členů výboru a to 4 pražské a 8 mimopražské, z nichž 3 jsou služební přiděleni v zemi České, a 2 v zemi Moravskoslezské, 2 v zemi Slovenské a 1 v zemi Podkarpat., 12 náhradníků. Předseda, první jednatel a pokladník jsou voleni z řad členů ve Velké Praze ústředně působící přímo valnou hromadou. Schůze budou probíhat*

minimálně 4x do roka.¹⁹ Jednotliví členové výboru jsou při tom voleni v jednotlivých odborech dané historické země. Ze soulasných stanov Spolku celníků vyplývají tyto orgány:

- a) spolkový sněm,
- b) konference předsedů klubu celníků
- c) předseda a předsednictvo Spolku celníků
- d) revizní komise Spolku celníků

Při němž samostatnými organizačními jednotkami Spolku celníků jsou kluby celníků, které vznikají podle potřeby a geografických podmínek.²⁰

2. **soukromý** – Spolek je sice stavovská a profesní organizace Celní správy České republiky, ale jako taková je na ni naprosto nezávislá, potažmo na státu. Jednotliví celní úředníci nejsou nuceni stát se členy spolku. Finanční příspěvky získává Spolek z valné části prostřednictvím členských příspěvků. Navíc své samostatnosti si Spolek cení, jak dokládají soulasně stanovy ve 2. článku, kde se uvádí: "*Spolek celníků je dobrovolnou, NEZÁVISLOU, zájmovou, profesní a stavovskou organizací.*" Na nezávislost Spolku se kladl velký důraz i v minulosti: "*...nejsme politicky jako organizace zavázáni...*" (Brancovský - předseda, ve svém projevu na valné hromadě v roce 1929).²¹ Nakolik je Spolek samostatný a nezávislý na státu, dokazují i jeho těžké zážitky zrodu: "*Přebíhá činnost našich prvních průkopníků nevyhnula se ani osobním bojům, které stupňovaly se až úplnou disharmonií s celním odborem při ministerstvu financí.*"²²

3. **neziskové** – Spolek generuje minimální zisk, veškeré finance jsou využívány ve prospěch Spolku a jeho členů, ať již to byl v minulosti založený Herrmannův fond a Matějův fond, či v soulasnosti konto Čelník v tísni, čímž fakticky naplňuje i svůj cíl, jímž je pomoc a podpora celních úředníků v nouzi. Neziskový charakter Spolku dokazují i jeho soulasně stanovy, kde se ve 2. článku

¹⁹ Celní Věstník: Č. 3, str. 41, roč. XIV., r. 1936. Tisk: M. Bureš.

²⁰ Stanovy Spolku celníků České republiky, čl. 4 a 8.

²¹ Celní Věstník: Č. 2, str. 33, r. 1929. Tisk: M. Bureš.

²² Celní Věstník: Č. 1, titulek str. 1-2, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

uvádí, že charakter *Spolku celníků* tvoří vzájemnost, kolegiálnost a etika, jenž jsou základem spolkové činnosti. Cílem činnosti tohoto Spolku je hájit a prosazovat stavovské zájmy celníků v činné službě i celníků bývalých, což deklaruje spíše solidární motiv založení spolku, spíše než za účelem dosahování zisku²³, jak také dokazovaly stanovy Spolku z období První republiky: *„K sdrůvati své členy zabezpečení práv celních úředníků a sociální vzájemnosti...“*.²⁴

4. **samosprávné a nezávislé** – Spolek má svoji fungující struktura a je nezávislý, jak jsem již výše uvedla, na státu, tak i na jiných organizacích. Vystupí si se svými členy a příslušky. Stanovy si vytvořil Spolek sám a jimi se řídí, zde také deklaruje, že je nezávislý. Spolek celníků si zřizuje na kontrolu hospodaření Revizní komisi jako nezávislý orgán Spolku celníků pro kontrolu činnosti, která podléhá pouze předsedovi spolku, příslušný jeho členové pocházejí z různých klubů celníků. Jako nejvyšší orgán Spolku byl vytvořen Spolkový sněm. Všichni členové mají právo účastnit se schůzí, jednat v nich, hlasovat, volit, ale také hlavě být voleni. *„Volby se provádí veřejným hlasováním, pokud nejsou požadovány volby tajné.“*²⁵ Podobné orgány byly vytvořené i v minulosti fungování Spolku. Pokaždé několikrát do roka se konaly výborové schůze a členské schůze jednotlivých odborů, každý rok na valných hromadách se konaly volby funkcionářů - místopředseda, předseda, jednatel, revisor a i pokladník, který dohlížel na hospodaření jednotlivých odborů i Spolku jako celku a jehož účetní zpráva bývala schvalována kontrolním orgánem.²⁶

5. **dobrovolné** – práce v rámci Spolku a v jeho jednotlivých klubech\odborech je více méně bez nároku na odměnu. Dobrovolně se jednotliví členové podílejí na pořádání různých kulturních a společenských akcí, jako jsou plesy, Velká Celní apod., ale také na pořádání seminářů nejen pro ostatní

²³ Stanovy Spolku celníků České republiky, čl. 2 a 3.

²⁴ Celní Věstník: Č. 3, str. 30, roč. XV., r. 1937. Tisk: M. Bureš.

²⁵ Stanovy Spolku celníků České republiky, čl. 6., 9., 15. a 19.

²⁶ Celní Věstník: Č. 4, str. 17, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

kolegy úředníky, ale i pro obchodní partnery, zejména pak pro spedíční firmy. Dále se jednotliví členové Spolku podílejí na fungování Konta, a to pomocí finančních příspěvků. Vstup do Spolku nebyl ani za jeho fungování v První republice nijak povinným, což vypovídá o naprosté dobrovolnosti v pravém slova smyslu: "Nemáme ovšem brániti tomu celním úředníkům, kterým tato společná myšlenka nevyhovuje, aby si utvořili organizaci jinou."²⁷

Nyní, když jsem dokázala sounáležitost Spolku k občanské společnosti a jeho právoplatné zařazení mezi organizace občanské společnosti, tak jak je ve své Strukturální a operacionální definici formulovali H. Anheier a L. Salamon, je zapotřebí se zaměřit i na jeho funkce a vztah ke státu. Podle mého názoru jsou to právní aktivity a činnost OOS, ale také jejich vztah ke státu, což je pomáhá odlišit od tzv. Ďravních organizací, které jsou svým cílem zaměřené na dosahování, což znamená nejvyššího zisku a od státních institucí, které se snaží uspokojit Ďprůměrného občana.

3.2.1 Funkce Spolku celníků podle Friše a Bútory

Z výše uvedených funkcí v podkapitole 2.2.1 *Funkce organizací občanské společnosti plnící ve společnosti*, které mohou naplňovat neziskové organizace v občanské společnosti obecně realizuje i v minulosti plnil Spolek celníků ve větší i menší míře všechny tyto role.

1. **servisní** Spolek zajišťuje pro své členy a nejen pro ně, ale také pro jejich rodiny a pro příznivce tohoto řemesla, řadu služeb, jak společenských, kulturních a vzdělávacích, tak také zejména charitativních. Jednu z charitativních služeb, kterou v minulosti Spolek celních úředníků zajišťoval, byla pomoc sirotkům a vdovám, které se ocitly po smrti svého živitele v těžké životní situaci. Z Herrmannova fondu jim byla poskytnuta každoročně o Vánocích finanční

²⁷ Celní Věstník: Č. 3, str. 30, roč. XV., r. 1937. Tisk: M. Bureš.

výpomoc, jak dokazuje tento záznam z Celního Věstníku: *Na výzvu v C.V. o poskytnutí podpor z H.F. došlo 3 žádosti a usneseno udělit pí. Hučkové a Zimmermanové po 200Kč, pí. Bakalové 100Kč a pí. Leisové 160Kč. Žádostem Národní jednoty slezské a české Vídně vyhověno i po 20Kč.*²⁸ V soulasně době tento fond, nahradilo ve velmi podobné formě konto Čelník v tísni, které prakticky vzniklo v roce 2001, a pomoc z něj není poskytována pouze členům Spolku, ale také pracovníkům celní správy, kteří se ocitli v těžké životní situaci. Kromě této činnosti vyvíjel a vyvíjí Spolek také nezastupitelnou roli v informování celních příslušníků a dotčené veřejnosti o změně celních předpisů a vyhlášek, také probíhají exkurze a ukázky z jejich činnosti. Spolek pořádá/pořádal řadu společenských akcí, jako představují například Čelní plesy: *Polabský odbor Spolku české cel. Úředník v Podmoklech-Dělník rozhodl se pořádat I. reprezentativní ples, aby vyhověl i společenské stránce svého poslání, a za tím účelem, aby tímto společenským vystoupením vešel ve styk s nejširší veřejností.*²⁹

2. **inovativní** i tato funkce není, a ani v minulosti nebyla, ve větší míře naplňována. Spolek je ve své podstatě spíše rigidní a také nevytváší ve větší míře žádné konkrétní produkty. Je pravdou, že celní správa jako taková se musela iasto přizpůsobovat a hledat nová řešení problémů, jako představoval zejména vstup ČR do Evropské unie, ale tato změna, zejména v podobě kompetencí celní správy, se na roli Spolku jako tokového, až tolik nepodepsala.

3. **ochrana práva a sociální změna** i ve své podstatě je to tato funkce, co tvoří základ Spolu celníků, a to zejména v minulosti. V době kdy se toto celní povolání konsolidovalo v našem prvním moderním samostatném státě byla potřeba vydobýt i důstojné postavení těchto celních úředníků, jak například dokládají podané stížnosti v roce 1928 na vládu, které bylo potřeba dotáhnout do

²⁸ Celní Věstník: č. 1, str. 16, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

²⁹ Celní Věstník: č. 12, str. 167, roč. IX., r. 1931. Tisk: M. Bureš.

úspěšného konce: *„Je odmítnuto nařízením odbornou zkouškou, zavedené předpisy pro kolegy v zahraničí, postavte hygienické budovy úřední i obytné i celní úředníci S.H.S. (Království Srbů, Chorvatů a Slovinců i pozn. autora) mají průměrně 70% vyšší platy.“*³⁰ A co se týká pozitivní sociální změny, tak to v souhrnnosti představují akce v podobě darování krve, kdy takto červený kříž ocenil celníky.³¹

4. expresivní a školící i Spolek ponechává poměrně velkou svobodu svým členům, co se týká reprezentace a naplňování těchto zájmů a cílů, které se sami vyberou, samozřejmě pokud to není v rozporu se stanovami Spolku. Příslužníci celní správy se mezi sebou mohou dohodnout a založit si svůj Klub celníků a sjednotit se tak, buď v určité zeměpisné oblasti, jak se také vlněnou dle, anebo za účelem sjednocení a naplnění tak společného zájmu. Podobně vznikl například Klub celních veteránů, který sdružuje celní úředníky v důchodu anebo Kynologický klub celníků, který sdružuje nejen lidi, ale zejména psi příslužníků.

5. komunitní a demokratizační i tato funkce, zdá se mi, velmi důležitá a nezastupitelná. Tím, že Spolek existuje, sdružuje a udržuje určitou komunitu pospolu a pomáhá tak vytvářet sociální kapitál. Sociální kapitál se vztahuje k takovým rysům společenské organizace, jakými jsou například důvěra, síť normy, které mohou usnadnit a zefektivnit koordinaci společných akcí. Je také produktivní - umožňuje dosahování cílů, které by bez něj byly jen stěží dosažitelné.³² Podstatné také ovšem je, že napomáhá a také zároveň roste, spolu s důvěryhodností Spolku a se společnou důvěrou mezi členy, jak dokládá příspěvek z X. valné hromady pořádané v březnu 1928: *„Sešli jsme se jako 1 rodina, jako staří známý a dobří přátelé, jejichž údem jsou tatáž utrpení i tytéž radosti, sešli jsme se, abychom si podali balance našich stavovských snah, dali direktivy svým krokům do budoucnosti“*³³ Mimo budování komunity a sociálního kapitálu, ulí také spolek demokracii, ať již samosprávným řízením Spolku i

³⁰ Celní Věstník: Č. 6, str. 6, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

³¹ Ročenka – 2007-2008, str. 4-5.

³² Putnam, Robert D.: 1994. *Making Democracy work*. Princeton University Press, str. 167.

³³ Celní Věstník: č. 3, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

prosazováním vzájemných prospěšných cílů, tak jako bylo v minulosti vybudování ozdravovny v Luhačovicích, která měla sloužit nejen k regeneraci sil, ale také se zde dala trávit letní dovolená: *Av perle českých lázní Luhačovicích máme náš Maják, ozdravovnu celních úředníků. A nezapomeňte, že máme k tomu úlu též soc. fond.*³⁴ K podobným účelům dnes slouží například prostory v Jíloví.

Domnívám se, že Spolek, co se týká naplňování funkcí prospěšných pro společnost, je velmi aktivní a prospěšný. Výše uvedené činnosti a aktivity nejsou samozřejmě kompletní. Podrobněji se budu jednotlivým funkcím, ať již společenským, sociálním i politickým, věnovat dále ve své diplomové práci.

3.2.2 Vztah Spolku celníků ke státu z pohledu modelu občanské společnosti a sociálních hnutí

Model občanské společnosti a sociálních hnutí, tak jak jsem ho již výše blíže vydefinovala v podkapitole 2.2.2 - *Vztah profesní stavovských organizací jako zástupce organizací občanské společnosti a státu*, v sobě zahrnuje další dvě základní varianty, a to s ohledem na názor o nezbytnosti občanské společnosti:

- a) komunitarismus přisuzuje organizacím občanské společnosti politickou roli, kdy se snaží mobilizovat požadavky na sociální změny ve společnosti, a nejen je. Občané se sdružují do komunit, aby tak mohly snáze řešit své problémy a domáhat se svých požadavků. Příkladem z historie nám může být snaha Spolku, kdy se postavil za své úředníky a bojoval tak proti snižování platů, které mělo dopad nejen na fungování Spolku jako takového, ale také na sociální situaci rodin, které se tak iasto ocitli v dosti tíživé životní situaci.

³⁴ Celní Věstník: č. 5, str. 36, roč. XVII., 1939. Tisk: M. Bureš.

Exkurz: Snižování platů v roce 1932

V Šjnu vyšel na světlo svět návrh Ministerstva financí L.R o snižování platů státních a veřejných úředníků z ekonomických důvodů vycházející ze světové krize i *„Ale před pět lety nebylo o tom ani sluchu, nevěděl se též nikdo o hrozném deficitu 2,5 miliardy korun, naopak politici vládcí namlouvali sobě lidu, že naše republika, jest ostrovem, kterého se nedotkne hospodářská krize (15.12.1932).“*³⁵ Již před tímto krokem vyšlo vládní nařízení o zrušení tzv. 13. platu a ke zrušení zákona o vánočním příspěvku, ale důvodů k nespokojenosti bylo ještě více i resystematisace, tedy zařazování celních úředníků do určitého platového tarifu i problematika zahraničních příspěvků. Tyto opatřovací kroky vedoucí ke snižování státních výdajů, rozlítlo odborové organizace, které jsou se svými členy sdružovány v Exekutivě veřejných zaměstnanců - EVZ (roku 1932 čítala 210.000 členů), kteří začali vydávat resoluce směřované vládě Národnímu shromáždění a také pořádají protestní schůzky. Bohužel vláda se nesetkala s úspěchem a na sklonku roku 1932 byl uveden vládní návrh o úsporách personálních. Podle §u 5. návrhu má se sražením:³⁶

- a) Od 9.000Kč počinajíc až výlučně 10.800 é 3%
- b) Od 10.800Kč počinajíc až výlučně 12.600 é 5%
- c) Od 12.600Kč počinajíc až výlučně 14.400 é 8%
- d) Od 14.400Kč výše é 10%

Hospodářská krize a z ní vyplývající úsporná opatření v podobě snižování platů, mělo vliv i na existenci Spolku, z důvodů šádného a vlastního splácení členských příspěvků, jelikož se snižujícím platem je i ochota platit výdaje navíc mnohem menší, ale nedostatek finanční hotovosti mělo vliv i na fungování podpůrných fondů Spolku celních úředníků i sl. Ke spolkovým požadavkům se přidávaly i požadavky rámcové odborové organizace EVZ: *„Její k úhradě výloh*

³⁵ Celní Věstník: Č. 12, titulek, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

³⁶ Celní Věstník: Č. 12, str. 184, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

žádá EVZ, aby členové její akce finančně podpořili, usneseno odeslat ji za nage
 členy v Lechách i na Moravě částku 600 Kč. Slovensko této povinnosti již dostalo
 i a zatížit odbory za každého člena 1 Kč.³⁷ Nemůžeme se divit, že v té době
 zavládla mezi členy větší i menší nechuť podílet se jakkoli na činnosti Spolku, ba
 naopak, spíše začali ze svého Spolku odcházet, ale na druhou stranu
 předsednictvo Spolku nebylo k této těžkostem hluché a snažilo se pomoci, kde
 mohlo, přestože hospodářská krize, jež nebyla na ústupu: odbor
 Podkarpatoruský se chtěl zůvodit nízkého počtu členů (23) a jejich
 roztroušenosti v širokém okolí i *„Odbor podkarpatoruský zasílá výpis z usnesení
 své 3. Výborové schůzky, kde trvání odboru uznáno nutným. Vzhledem ku
 vzdálenostem členů výboru od sídla výboru a tím s tím spojených vydání pís
 schůzí žádá o snížení členských příspěvků, odváděných ústřednímu výboru, na
 jednu třetinu, tj. 20 Kč za člena i schváleno tomu pro r. 1934 vyhovět.“*³⁸

- b) Teorie sociálního kapitálu i tato varianta modelu občanské společnosti
 a sociálního hnutí vychází z konceptu sociálního kapitálu pojatého
 Robertem D. Putnamem, který zdůrazňoval hustotu sítí dobrovolných
 sdružení jako základu pro spokojenost občanů, efektivní stát a
 ekonomický rozvoj, ale také upozorňoval, že: *„pouhý nárost různých
 neziskových organizací, které často nemají ani dobrovolníky, ani
 aktivní členy, nepřispívá ke zvyšování sociálního kapitálu, a to
 současně znamená, že existence OOS nepřispívá automaticky
 k blahobytu komunit.“*³⁹ Toto upozornění, troufám si tvrdit, se netýká a
 ani v minulosti netýkalo Spolku Čelníků. Po celou svou dobu své
 existence, se v rámci Spolku vytvářely nejrozličnější kluby a oddělení,
 na jejichž činnosti se podíleli jeho členové dobrovolně bez nároku na
 odměnu.

³⁷ Celní Věstník: Č. 11, str. 169, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

³⁸ Celní Věstník: č. 10, str. 128, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

³⁹ Dizdarevič, M. Selma: 2010. „Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií“. In
 Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 106.

Tento model občanské společnosti a sociálních hnutí klade právě veliký důraz na solidární vazby a komunikaci. Obojí, jak komunitarismus, tak sociální kapitál zejména v historii Spolku celníků, představoval pro jeho členy významný opěrný bod, a to z toho důvodu, že příslušníci celní správy v minulosti měli zejména za úkol střežit přechod lidí a dovoz, vývoz zboží přes naše hranice. Za plnění tohoto úkolu i ať platili vysokou daň, a to v podobě izolace nejen od své rodiny, ale většinou i od zbytku společnosti. Stali se tak většinou závislým jen na svýchruzích ve zbrani a právem na Spolku, který se jim snažil zajistit důstojné podmínky k výkonu svých povinností. Z následujícího příspěvku je patrné, jak obzvláště nováčci v celních uniformách, měli obtížné začátky a bez politického zastání by jejich situaci, potažmo jejich rodin, byla jistě ještě svízelnější: *Žvláště mladí celní úředníci, kteří povýšení nemohou na nějakých dvacet let vůbec očekávat, mají perspektivu hodně neradostnou. V dohledné době budou muset apelovat na svoji organizaci, aby se nenechala odkazovat se svými požadavky na vrátnou existenci oněh mimořádných služebních příjmech (domácí kontroly) a reklamovala pro celní úředníky hraniční přídavek, řádné příspěvky na uniformu a spravedlivé hodnocení nových služeb a jiné práce přesčas.*⁴⁰

⁴⁰ Celní Věstník: Č. 11, str. 129 (titulek), roč. XI., r. 1933. Tisk: M. Bureš.

4 Historie

Než se začneme zabýrat samotným vznikem a vývojem stavovského Spolku, musím nejprve začít se stručným přehledem historického vývoje naší celní správy na území českých zemí. Je naprosto zřejmé, a bez vývoje obchodu a historického formování moderních územích celků, by nevzniklo poslání celnické, povinnosti o celnické stavovské cti a odpovědnosti, nemohl by ani vzniknout Spolek celníků a stát se tak prosperující nestátní neziskovou organizací, která stojí za svými členy.

4.1 Celní správa ČR ve zkratce

Povolání celníka patří k nejstarším činnostem vůbec. První záznamy o celnících můžeme nalézt již v Novém zákoně, kde se píše: *„Když šel Ježíš odtud dál, viděl v celnici sedět člověka jménem Matouš a řekl mu: „Pojď za mnou!“ On vstal a šel za ním. Když potom seděl u stolu v domě, mnoho celníků a jiných hříšníků stolovalo s Ježíšem a jeho učedníky. Farizeové to uviděli a řekli jeho učedníkům: „Jak to, že váš Mistr jí s celníky a hříšníky?“ On to uslyšel a řekl: „Lékaři nepotřebují zdraví, ale nemocní. Jděte a učte se, co to je: „Milosrdenství chci, a ne oběť. Nepřijel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky.“⁴¹ Svatý Matouš se tak stal patronem celníků. Ti nepřevzali z výše uvedeného výroku z Bible pouze svého patrona, ale také pojali za svou myšlenku pomáhat tam, kde je jich třeba. Jako svůj symbol si Celní správa České republiky zvolila znak Merkura, jehož podoba je také hlavní dominantou současněho znaku Spolku celníků ČR.⁴² V české mytologii představoval Merkur, Mercurius, boha obchodu a cestování a jak se ze stručné historie o celní správě dočetete, tak právě rozvoj zejména mezinárodního obchodu a volný pohyb osob měly zásadní vliv i na vývoj tohoto řemesla.*

⁴¹ Bible – Nový zákon, Matouš – kniha 9, Povolání celníka.

⁴² Viz. příloha č. 1.

4.1.1 Celnictví v *Lechách a na Moravě* až do vzniku *Československa*

Česká republika, díky svému územnímu zakončení ve střední Evropě, byla právnickým pohledem k této poloze předurčena k tomu, aby se tak stala územím, kterým procházely důležité obchodní stezky. Po pádu Šumavského impéria se zejména franská Šumava dostala do obchodních styků s novými obyvateli našich zemí, se Slovy. Celníci v té době vybírali cla a mýta, která patřila ke knížecím finančním zdrojům, cla byla vybírána od cizích kupců přes zemské braně a jejich úroveň bylo zajistit knížecí ochranu kupci a jeho průvodu, proto se také výše poplatku stanovovala podle počtu kupcovů koní a vozů, později až s pokročilejším hospodářstvím, se výše poplatků určovala podle zboží.⁴³ Prvním ze známých pramenů celního charakteru, který byl do značné míry také užívan ve Velkomoravské Šumavě, byl tzv. Raffelstettenský statut z let 903 i 904, který nám znázorňuje tehdejší celní praxi nejen franských, ale i velkomoravských obchodníků přes vývozu i dovozu výrobků. *„Obchodní styky měla Velká Morava nejen s Východofranskou Šumavou, Kyjevskou Rusí a Bulharskem, ale i s Byzantskou Šumavou, Pobaltím, severní Itálií, Německem a Orientem (zejména s Araby).“*⁴⁴ Všechny tržní a celní poplatky byly vybírány v podobě naturálií anebo v podobě peněz. Po pádu Velké Moravy, a to díky nájezdům Maňarů, se střediskem obchodu v Přemyslovském státě stala Praha. Až za vlády Ferdinanda I. (Habsburský, 1503-1564) došlo k výrazné úpravě celní organizace. Velký zásah do celní politiky znamenal první celní mandát z roku 1528 a z roku 1546, kdy bylo zavedeno vývozní clo, v našich zemích se toto clo týkalo hlavně cla za zemědělské výrobky. Celní organizace byla do počátku sedmnáctého století zhruba dobudována, ale nebyla nijak stabilní, jelikož v období nastupujících kapitalistických vztahů, kdy se mnohé státy řídily merkantilistickými zásadami⁴⁵,

⁴³ Janák, Jan – Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, str. 43.

⁴⁴ Malý, Karel – Sívák, Florian: 1988. Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918. Praha: Panorama, str. 39.

⁴⁵ Merkantilismus - ekonomická teorie považující za základ bohatství směnu výrobků a obchod.

nebo v obdobích, po vítězných i prohraných válkách, nastávaly velmi často změny v celní politice.

A cože to clo vlastně je, když už se zde máme bavit o celnickém řemesle? Clo bylo na území českých zemí, až do poloviny 18. století, velmi často spojováno s mýtem. Mýto bylo vybíráno z dopravního prostředku, z vozu, lodě nebo Tedy to vlastně znamenalo, poplatek za použití cest, mostů, brodů i řek, ale mýto také znamenalo poplatek z vezeného, neseného nebo plaveného zboží. Cla se dělila podle svého účelu do několika skupin:

1) berní clo i sloužilo účelům fiskálním a bylo jedním z důležitých zdrojů státních příjmů

2) ochranné clo i v pozdějších etapách, na přechodu od feudalismu ke kapitalismu, ale i v době moderní (praktika například komunistického režimu)⁴⁶, mělo chránit některé výrobní odvětví před zahraniční konkurencí nebo mělo zabránit vývozu surovin, polotovarů nebo zemědělských produktů, například obilí.

3) cla politického charakteru i účelem bylo vykonávat hospodářský a politický nátlak na vládu i na změnu politického nebo hospodářského zřízení

Cla se v souvislosti s pohybem zboží podléhajícího clu dělila na dovozní, vývozní a tranzitní.⁴⁷

Během třicetileté války odumíral obchod a rozpadal se i tehdejší chod státních orgánů, ale přeci jen se část z nich podařilo konsolidovat proclívání dováženého i vyváženého zboží, a to díky nařízením vydaným Ferdinandem III. roku 1637 (Habsburský, 1608-1657). Česká komora byla hlavním orgánem pro výběr cel v Čechách, jí byli podřízeni krajští celní komisaři, jimž podléhali celní

⁴⁶ Pozn. autora.

⁴⁷ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 7-22.

výběhí. V každém kraji byl nadšeným všech celních komisí⁴⁸ Z roku 1669 se zachovala velmi cenná zpráva o organizaci tehdejší celní správy. Celá země byla rozdělena na deset celních obvodů: jablonecký, chomutovský, pšelnický, chebský, tachovský, prachatický, českobudovický, německobrodský, vysokomýtský a trutnovský. V každém z těchto obvodů byl nadšeným orgánem celní pojezdny, podle instrukcí měl na starosti kontrolu provozu na všech jemu podšených stanicích, a jeho povinností bylo udržovat styk s českou komorou prostřednictvím celních komisí. Pro celního pojezdného byla velmi důležitá celní mapa, první celní mapu v našich zemích zpracoval Jan Stich v roce 1676, na které byly znázorněny cesty a stezky, které propojovaly a byly kontrolovány sítí celních stanic. Do soustavy organizace tehdejší celní správy patřila ještě skupina celních výběhích celních prohlášení, použijeme-li dnešní terminologii, která byla umístěna zcela na hranicích. Výběhí byl povinen po prohlídce vybrat clo podle platných tarifů a jeho pomocník i účetní i vedl účetní knihu, do které byly zaneseny všechny vybrané částky. A jelikož byl podloudný obchod rozšířen nejen na Moravu kde mu měli zamezit sbor portáží, ale i v Čechách, proto byli do organizace tamější celní správy zahrnuti také dozorcí, kteří procházeli nebo projížděli pohraničím a kontrolovali osoby i povozy a sledovali, zda byly splněny všechny náležitosti a zda se obchodníci i cestující nevyhnuli povinnosti nechat proclít vezené nebo nesené zboží i jiné věci. Celní zřizenci taktéž působili v městských branách.⁴⁹

Doba colbertismu, datujeme do 17. století, jehož hlavní myšlenkou bylo: hlavní úlohou státu je podpora domácí výroby a snaha najít výhodná odbytiště výrobků, aby státní pokladna z aktivního zahraničního obchodu měla, pokud možno, co nejvyšší příjem. Tyto myšlenky ovlivnily i celní politiku, a tak se v nových celních patentech a tarifech objevily zákazy dovážet šádu

⁴⁸ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 35.

⁴⁹ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 41-44.

zahraničních výrobků. Všem šlo o jediný a konečný cíl, který byl také hlavní zásadou merkantilismu i aktivní zahraniční bilance, která zajistí státu blahobyt. V roce 1731 byl vydán pro Moravu nový celní řád a tarif, v roce 1737 vyšel i pro Lichy, nové tarify se snažily zavést alespoň v rámci jednotlivých zemí společný pořádek. Nové organizační uspořádání mělo každou zemi monarchie obklopit celními závorami tak, aby v každé ze zemí byl v platnosti jednotný celní řád, ale aby mezi sebou byly země odděleny celními předpisy. V celních řádech byly také přesně stanoveny povinnosti celních zaměstnanců, v žádném případě nesměli přijímat pozornost nebo dar, nesměli se nechat při výkonu svých povinností podplácet.,⁵⁰ což je také jeden z velmi důležitých bodů v Etickém kodexu Spolku celníků České republiky.

Za společné vlády císařovny Marie Terezie a Josefa II. začalo období, které se běžně označuje jako prohibiční systém. *„Císař Josef II. byl toho názoru, že pouze přísnými zákazy dovozu některých produktů do monarchie a zrušením zákazu vyvážet některé domácí zboží lze dosáhnout toho, že domácí výroba bude chráněna před neúspěšnou konkurencí.“*⁵¹ Dokladem tohoto názoru je i celní tarif z roku 1788, který obsahoval seznam zboží, jež bylo možné dovážet i vyvážet, ale také obsahoval seznam zboží, jehož vývoz a dovoz byl striktně zakázán, například zakázáno bylo dovážet zahraniční ocel, železo, měď, stříbrný prach a zrcadla. V důsledku rozsáhlého podloudnictví, jenž se rozkvétlo právě na základě tohoto prohibičního systému, došlo roku 1835 ke kodifikaci celního práva a vzniku tzv. Řádného a monopolního řádu založeného na ostrém systému kontroly.⁵² Úřad ohraničoval a vymezoval podél státních hranic prostor, který se nazýval celní pásma; dále v řádu byla zakotvena i ustanovení, týkající se boje

⁵⁰ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 58-59.

⁵¹ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 71.

⁵² Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 20/1989, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XXIII, str. 14.

proti podloudnictví (§ 297).⁵³ Jelikož podloudný obchod a pašeráctví vzkvétalo, tak se za logický krok považovalo zavést pohraniční stráž, která měla posílit ostrahu hranic. Nová finanční stráž byla také pověřena povinností starat se o zachování předpisů o výběru spotřebních poplatků např. z vína, masa, o vybírání dňchodkové daně a také měla sledovat podomní obchod.⁵⁴

Revoluce v letech 1848 i 1849 napomohla vstoupit habsburské monarchii do období kapitalismu. Již v březnu roku 1848 vzniklo ministerstvo financí, to se také stalo i nejvyšším orgánem clenění správy. Dále bylo císařským patentem Františkem Josefem I. stanoveno, že celá monarchie tvoří jeden celní a obchodní obvod. Nový celní tarif, který vstoupil v platnost dnem 1. února 1852, znamenal přechod od prohibitivního systému cel k celnímu ochranářství. Padesátá léta 19. století byla velmi důležitá pro dobudování systému celní správy a pro prohloubení celního řázení: okresní finanční ředitelství se stala I. instancemi pro správu cel, tudíž jim byly celní úřady, podobně jako finanční stráž, podřizeny; druhou instancí celní správy se stala zemská finanční ředitelství a nejvyšší instancí bylo ministerstvo financí ve Vídni.⁵⁵ Bohužel myšlenka liberalismu záhy zanikla, a to díky velké hospodářské krizi sedmdesátých let a Rakousko-Uhersko tak muselo změnit svou obchodní a celní politiku a přejít od politiky volného obchodu k autonomním celním tarifům. Postupně se rozvíjela celní ochrana na téměř všechna průmyslová odvětví, významným opatřením bylo rovněž zavedení agrárních cel.⁵⁶ První světová válka se velmi projevila na zákazech dovážení a vyvážení zboží, na výši poplatků. Do země Rakouska-Uherska bylo zakázáno dovážet určité druhy zboží z nepřátelských zemí, a naopak byl vydán přísný zákaz vyvážet suroviny do země Dohody nebo zemí s nimi spjatých. Dokonce byl

⁵³ Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 21/1989, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XXIII, str. 13.

⁵⁴ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 86 – 96.

⁵⁵ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 133.

⁵⁶ Tamtéž, str. 145.

zřízen zvláštní výbor - Ústředna pro povolování dovozu, vývozu a převozu, který byl v působnosti ministerstva financí. Neexistovala jen válka zbraní, ale též existovala Āelní válkaň.

Jak je prozatím z historického exkurzu o Āeské celní správě patrné, na jejím vývoji měly veliké podíly i zásahy státu. Ten určoval, jakým směrem se bude ubírat moc a síla cel a potažmo tím i určoval míru odpovědnosti a důstojnosti celních příslušníků. Ostatní vývoj mezinárodních vztahů a moc jednotlivých států určuje i dnes význam celnictví, jak se budete moci dohlédnout níže.

4.1.2 Vývoj celní správy od vzniku Āeskoslovenska až do její současné podoby

Tato podkapitola se Vám snad bude zdát trochu podrobnější, než by musela být vzhledem k stěžejnímu tématu této diplomové práce, ale přeci jen náš Spolek je úzce propojen s vývojem celnictví jako takového, proto se podobná Āeské celní správě právě v tomto období, věnuji podrobněji.

Nezávislost Āeskoslovenské republiky byla sice vyhlášena 28. října 1918, ale až 20. února 1919 byl vydán zákon o celním území a vybírání cla, území ĀSR jím bylo prohlášeno za samostatné celní území, pro něž bylo stanoveno výhradní právo Āeskoslovenského státu vybírat clení dávky a podrobovat dovážené, vyvážené a provážené zboží celnímu řízení.⁵⁷ V důsledku poválečného znehodnocení měn byly zeslabeny, dokonce i úplně odstraněny celní příhrady, z tohoto důvodu místo cel nastoupily administrativní zásahy formou udělování dovozních a vývozních povolení nebo vyhlašování zákazu Āi vývozu určitého zboží.⁵⁸ Nejvyšší instancí celní správy ĀSR zůstalo i nadále ministerstvo financí. Emil Martinec stál u zrodu velmi důležitěho mezníku pro celní správu, když se

⁵⁷ Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 22/1988, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XXII, str. 16.

⁵⁸ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Āeskoslovensku minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 173-174.

aktivně podílel na zrodu nového celního zákona. Do konce roku 1927 patřila do kompetence okresních finančních ředitelství i správa cla, ta ale byla novým člením zákon č. 114/1927 Sb. z. a n. a jeho prováděcího nařízení č. 168/1927 Sb. přenesena zčásti na okrskové celní správy a zčásti na celní úřady; *Aty se staly finančními správními úřady a vykonávaly v první stolici vyměňování cla a ostatní správní a kontrolní celní agendu, a to buď na hranicích (jako pohraniční člení úřady) nebo ve vnitrozemí (jako vnitrozemské člení úřady, které byly dále specifikovány jako nádražní, přístavní nebo silniční celní úřady s odbočkami na letištích a poštách).*⁵⁹ Jednalo se o poměrně rozsáhlou zákonnou normu, která kromě základních zásad a pojmů přesně popisovala organizaci celní správy a řázení celního dozoru, celní řázení, povinnosti platit clo, možnost opravných prostředků (stížností) a trestní ustanovení. Za nejvyšší úřad celní správy zákon stanovil Ministerstvo financí, jemuž byly podřízeny okrskové celní správy, celní úřady a finanční stráž. Území republiky bylo rozděleno na čtyři celní okrsky a to dle zemí: první člení okrsek zaujímal Země české, druhý Země moravskoslezské, dále Země slovenské a nakonec Země podkarpatoruské, i Spolek č. sl. úředníkům zachovával podobné členění v systému své organizace a fungování. Okrsková celní správa byla nadřazeným orgánem pro člení úřady a pro finanční stráž a řídila jejich činnost.⁶⁰ Tento zákon se stal jedním z nejmodernějších své doby a překonal podobu mnohých zákonů jiných států.

Dne 15. března 1939 byly české země vojensky obsazeny a byl vytvořen protektorát Čechy a Morava. Ale již v říjnu 1938 (v období tzv. *„Druhé republiky“*) byly postupně zavedeny šňskoněcké daňové a celní předpisy a spolu s tím také vybudována nová organizace finanční správy. K zásadní změně finanční správy došlo v souvislosti se zrušením celní hranice mezi protektorátem a šňgi od 1. října 1940. Protektorátní finanční úřady byly po vřné stránce, pokud se týkalo správy cel, spotřebních daní a monopolů, podřízeny vrchnímu finančnímu

⁵⁹ Janák, Jan – Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, str. 455.

⁶⁰ Beneš, Jaroslav: 2005. Finanční stráž Československá 1918-1938. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, str. 32.

prezidentovi. Celní úřady, které byly zřízené podle celního zákona z roku 1927, zastavily svou činnost k 30. září 1940, tímto dnem byla zrušena i finanční správa.⁶¹

Po skončení II. Světové války, na základě prezidentského dekretu ze dne 23. března 1945 byla od 16. března 1945 obnovena organizace celní správy. Touto zákonnou normou byla pro československé celní území stanovena platnost celního práva podle stavu k 29. září 1938. Nejvýznamnějším obecním smluvním dokumentem z tohoto období je Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT), tato dohoda byla uzavřena 30. října 1947 v Ženevě a to mezi 23 smluvními stranami a jednou ze smluvních stran bylo i Československo, dohoda vstoupila v platnost dne 1. 1. 1948. Cílem GATT je podle zakládající dohody napomáhat zvyšování životní úrovně dosahovat plné zaměstnanosti, rozvíjet světové zdroje, rozvíjet výměnu statků a podporovat hospodářský rozvoj. Ve skutečnosti se GATT zaměřil hlavně na snižování cel, zajišťování důležitých nejvyšších výhod ve vztazích mezi smluvními stranami, hledání cest k odstraňování obchodních překážek a na projednávání obchodních problémů rozvojových zemí. Toto uzavření Všeobecné dohody o clech a obchodu dokládá, že celní politika, která až doposud byla v pravomoci jednotlivých států, se po druhé světové válce stala předmětem mezinárodních jednání a úmluv. Další důležitou mezinárodní organizací, která byla ustanovena 15. prosince 1950 v Bruselu, se stala Rada pro celní spolupráci. Cílem Rady je studovat všechny otázky týkající se celní spolupráce: zkoumat technické aspekty i hospodářské faktory celních systémů za účelem jejich sladění a sjednocení: zjednodušit celní formality vyžadované při mezinárodním obchodu, připravovat návrhy úmluv a doporučení týkající se celní spolupráce; publikovat informace o celních předpisech a postupech; dohlížet na plnění úmluv a podnikat smířlivé kroky v případě sporů. Sídlo Rady je v Bruselu.⁶²

⁶¹ Janák, Jan – Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, str. 489.

⁶² Měsíčník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 11/1979, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XIII, str. 10.

Únorový komunistický převratu v roce 1948 znamenal kvalitativní změnu pro československý zahraniční obchod a s ním spjaté československé celnictví. Tato změna vedla ke zcela novému pojetí cla; po plném znárodnění obchodu ztrácela cla ochrannou funkci jako zdroj státních příjmů. Prvořadým úkolem celní správy v novém pojetí se stala ochrana národního hospodářství ve styku s cizinou, a to zejména formou ochrany státního monopolu zahraničního obchodu, to také vedlo k jejímu zařazení do resortu ministerstva zahraničního obchodu, tak se stalo vládním nařízením č. 27 z 8. úně 1952, které položilo základ samostatné celní správy.⁶³ Nové funkce a s tím spojené úkoly celní správy byly zakotveny v celním zákonu z roku 1953, tento zákon platil až do konce roku 1974. V šedesátých letech, kdy se začalo zrychlovat tempo rozvoje mezinárodní obchodu, a kdy se rozšířil cestovní ruch a byla vybudována nová mezinárodní komunikační spojení, vzrůstal význam celnictví. Nový celní zákon č. 44/1974 Sb. byl připravován v první polovině sedmdesátých let a Federální shromáždění ČSSR jej přijalo v roce 1974 s platností od 1. ledna 1975. Tento zákon vznikl na základě rozvíjející se hospodářské spolupráce, zejména spolupráce mezi socialistickými zeměmi, které mezi sebou uzavřely různé dohody, a také narostl počet osob a dopravních prostředků projíždících přes státní hranice. Zákon také stanovoval podmínku vykonávat službu ve stejnokroji a nošení a použití zbraní⁶⁴ Tento zákon platil až do 1. ledna 1993, mezitím byl třikrát novelizován.

Nová politická situace po listopadu 1989 si vyžádala změny v celém správním aparátu našeho státu. Po revoluci začaly vrcholit česko - slovenské spory vedoucí k rozpadu federace a vzniku dvou samostatných států k 1. lednu 1993, a v téže roce se také po 40 letech do resortu financí opět vrátila celní správa. Z těchto důvodů bylo zapotřebí vydat i nový celní zákon č. 13/1993 Sb., který plně odpovídal novému tržnímu hospodářství i novému územnímu uspořádání. Také tento zákon velmi přiblížil právní rámec činnosti české celní

⁶³ Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 258.

⁶⁴ Zákon č. 44/1974 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

správy právním podmínkám v Evropské unii. Tímto zákonem bylo zříděno Generální ředitelství cel, jemuž bylo podřízeno 21 oblastních celních úřadů a jím dále 136 celních úřadů. Celní správa také úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi a celními správami jiných států, zejména si vzájemně předávaly své zkušenosti a postupy a také byla velmi důležitá společná spolupráce proti podlédnému obchodu a v boji proti pašování omamných látek. S rozvojem evropské společnosti a se snahou našeho státu vstoupit do Evropské unie, musela přijít i novela celního zákona z roku 1993, ta přinesla reorganizaci celní správy, kdy oblastní celní úřady byly nahrazeny 8 celními ředitelstvími, jímž bylo podřízeno 91 celních úřadů s řadou poboček. Snad by se i zdálo trochu zarážející, že již v roce 1997 se organizace Celní správy České republiky plně přizpůsobila podmínkám Evropské unie, a to konkrétně zohlednění Klasifikace územní statistických jednotek CZ-NUTS, která oficiálně vstoupila v České republice v platnost dnem 1. ledna 2000.

Se vstupem České republiky do Evropské unie dne 1. května 2004, Celní správa České republiky prodělala nejvýznamnější proměnu ve svých novodobých dějinách. Nové zákonné úpravy ve svých důsledcích a velikosti znamenaly novou modifikaci poslání a podoby celní služby. Připrava celní správy na vstup České republiky do EU, tedy aby mohla fungovat v podmínkách jednotného vnitřního trhu EU, vyžadovala legislativní úpravu v organizaci, působnosti a vzájemné provázanosti s dalšími státními orgány. Přijetím zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR, zákona č. 187/2004 Sb., kterým se mění celní zákon č. 13/1993 Sb., a zákona č. 186/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě ČR, byla transformace legislativně definována.⁶⁵ Celní správu České republiky v té době tvořilo Generální ředitelství cel, celní ředitelství (8 správních úřadů v Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Olomouc, Ostrava, Plzeň, Praha, Ústí nad Labem) a celní úřady (54 správních úřadů), ke dni 1. 1. 2013 přejala CS ČR z třístupňové na dvoustupňovou organizační strukturu, kdy Generální ředitelství cel má pozici správního úřadu s celostátní působností,

⁶⁵ Má bakalářská práce: *Celní správa České republiky a změny kompetencí po vstupu ČR do Evropské unie*: 2011.

dále 14 krajských celních úřadů, včetně jejich územních pracovišť a Celní úřad Praha Ruzyně jakožto specializovaný celní úřad pro přímý kontakt se zeměmi mimo EU.⁶⁶ Z tohoto je patrné, že současná česká celní správa musela projít řadou zásadních změn ve své organizaci, a tyto organizační změny, zdá se mi, se obtiskly i do současné podoby Spolku celníků ČR. Konkrétně co znamenal vstup České republiky do Evropské unie pro naši celní správu, jsem se podrobně zabývala ve své bakalářské práci, ale ve zkratce lze uvést, že celní správa je bezpečnostním sborem a její činnost je součástí systému celního dohledu nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie a mimo jiné také: vykonává kontrolu zahraničního obchodu s vojenským materiálem, kontroluje provádění společné zemědělské politiky EU, nakládání s odpady, nelegální zaměstnávání cizinců, je výhradním správcem spotřebních daní, prosazování právu duševního vlastnictví, vykonává mobilní dohled (kontrolní činnosti provádějí celoplošně v příslušném regionu), hlídá nakládání s národním a kulturním dědictvím, ale také vykonává dohled nad dodržováním tzv. Washingtonské úmluvy CITES o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Nyní když jsem se pokusila ve zkratce shrnout vývoj celní správy na našem území, který jistě není nepodstatný vzhledem k tomu, že kdyby nedošlo ke konsolidaci Čelního řemesla na našem území, asi by se jen těžko mohl zformovat Spolek celníků v minulosti a současný Spolek celníků ČR by tak neměl možnost navázat na historickou tradici. Proto bych se ráda v dalších kapitolách zaměřila na Spolek samotný. Pokusím se představit Spolek čsl. celních úředníků vzhledem k jejich sociální a politické aktivitě kterou vyvíjel v období První republiky.

⁶⁶ In: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf> (citováno 6. 12. 2013).

4.2 Spolek celních úředníků v Celním Věstníku

Spolek celních úředníků, tak jak zněl oficiální název při založení v roce 1923, mohl svou aktivitu vyvíjet více méně jen do roku 1939, kdy musela být jeho činnost přerušena, a to v důsledku okupace Československa německou hitlerovskou armádou, ke krátkodobé obnově sice došlo po II. Světové válce, v letech 1946 - 1948, ale nástup komunistické moci jakékoli samovolné sdružovací snahy oběh více méně potlačilo.⁶⁷ Bohužel se mi podařilo získat relevantní dokumentaci k historickému Spolku až od roku 1928, ale i tak se domnívám, že se mi podařilo zachytit podstatné historické události, které měly vliv na vývoj Spolku a lásteli i na jeho souladnou podobu.

Informace o Spolku celních úředníků jsem získala z jednotlivých ročníků Celního Věstníku. Tento byl oficiálním orgánem Spolku československých celních úředníků v Praze a měl představovat nezbytného informátora pro každého člena Spolku po stránce organizační, ale byl i jako časopis hledanou pomůckou i v kruzích obchodních, dopravních i průmyslových, a to v tuzemsku i v zahraničí.⁶⁸ V době omezeného šíření informací, tak tento Věstník představoval jeden z důležitých zdrojů, jeng informuje *Čtenáře o všech změnách celních řádů, jest seriózním rádcem importéřa v pravém slova smyslu nepostradatelnou pomůckou úřední všech zaměstnanců finanční správy*⁶⁹ Financování časopisu bylo odvozeno z předplatného a inserce, případně mimořádnými dary od členů Spolku na jeho tisk, a byli hrdí na jeho finanční nezávislosti na státu, jak dokládá tato poznámka: "...konstruovati naž nezávislost, neb vcházíme i do 9. roku bez jakýchkoli vládních subvencí"⁷⁰, tak mohl Spolek otiskovat více méně i články zaměřené, ne úplně pochvalně na vládu a tehdejší politickou scénu. Ale tato jeho nezávislost byla ohrožena, a to v důsledku značného omezení dovozu, což mělo

⁶⁷ In: http://www.sccr.estranky.cz/clanky/o_nas.html (citováno 29. 11. 2013).

⁶⁸ Celní Věstník: č. 2, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

⁶⁹ Celní Věstník: Č. 1, roč. IX., r. 1931. Tisk M. Bureš.

⁷⁰ Tamtéž.

vliv na omezení výdajů celé řady firem, které byly jeho odběrateli a z nichž celá řada koncem roku 1933 odběry vypověděla. Percentuálně byla mnohem více znát nejistota z chystaného a později provedeného snižování platů "v řadách našich odběratelů mezi finanční stráž a úřednictvem ČSD, kterým sice zasíláme náš tisk za snížené předplatné 18 Kč, jejich platby však poklesl o celých 20%"⁷¹; (viz. také: *Exkurz: Snižování platů v roce 1932*). Přesto, jak sem uvedla výše, byl C. V. po celou dobu fungování Spolku, nepostradatelným zdrojem nejrelevantnějších informací, zde je výčet, co vše se ve Věstníku objevovalo, jak z hlediska odborného, tak i ze života celníků: pš úmrtí celníka mu byla vždy věnována pieta, ohlašovali se pšpadnuli sřátky, pšeložení jednotlivých celníků na svá nová pšsobitř (úřady), vystoupení řlena ze Spolku, řivotní jubilea, odborné řlánky, vysvěřlení k zákonům, organizařní řhlídka informující o řdřích ve Spolku (ústřředř, jednotlivé odbory), rodinná oznámenř, zbořřiznalství (celníci musí znát řřkladnř veřkeré zbořřř z řřvodř proclřvání a proto jsou v řasopise detailnř popisované např cizokrajné ovoce, chemie, látky apod.), inserce (reklama ř zdroj přřjmu C.V.), inzeráty (hledání zamřřtnání ř hospodynř kuchařka, prodej řásti uniforem apod.), celnř a obchodnř politika (uzavřření jednotlivých mezinárodnř smluv a řmluv, pohyby kurzř apod.), nálezy Nejvyšřřho správnřho soudu, řřpřřř o násř, přřpřřky pisatelř, informace od řámcovřch organizací jejichř je Spolek řřlenem (Exekutiva, Střředořkolřřř řřřdnřci). Veřkeré informace, vágřci se k historickému řvývoji, pocházejř právř z Celnřho Věstnřku, o kterém se snad s trochou nadsázky dá řřci, řře přřřstavoval kroniku Spolku.

4.2.1 Spolek celnřch řřřdnřků a jeho sociální poslání

Z Celnřch Věstnřků řsem mřřla mořřnost zjistit, řře tento Spolek v minulosti vyvřřjel mnoho aktivit, které ne vždy byly řřzce spjaty s řřcelnictvřmř. Tyto aktivity bych na tomto místř řřřřřstavila, jelikořř jak se v poslední řřřsti této práce

⁷¹ Celnř Věstnřk: řř. 4, rořř. XII., ř. 1934, str. 60. Tisk: M. Bureř

budete moci dohlédnout, tak souhlasný Spolek v mnoha ohledech navazuje v tomto smyslu na historickou tradici.

Podpůrné fondy:

Spolek celních úředníků svou činnost nezaměřoval pouze, jak jsem již uvedla, na záležitosti ohledně celních řádů, sazebníků, detekci nových druhů zboží a tak podobně. Svou pozornost zaměřil i na určité poskytování podpůrných služeb, a to nejen přímo pro své členy, ale také pro jejich blízké. V minulosti existovali v rámci Spolku dva podpůrné sociální fondy, a to Herrmannův fond a Matějův fond, které se poté v roce 1936 sloučily v jeden jediný fond – Sociální fond. Nyní oba dva fondy blíže představím, a to s ohledem i na jejich účetní stránku, jelikož o obou se dá říci, že byly velmi transparentní, dlekazem toho jsou historické záznamy v Celním věstníku, kde byla každoročně zveřejňována "účetní uzávěrka".⁷²

a) **Herrmannův fond** - byl založen historicky nejdříve, a to za účelem uctění památky v. i. Julia Herrmanna. Hlavní cíl tohoto fondu spočíval v poskytování finančních darů, které měly sloužit na podporu vdov a sirotek, jejichž živitelé byli členy Spolku. Ze záznamů v Celním věstníku vyplývá, že tyto dary byly většinou poskytovány na konci roku, ale bohužel asi ne vždy bylo možno vyhovět všem žádostem o tento finanční dar, které byly zaslány vedení Spolku: "o vánoční příspěvek přišly 2 žádosti, vyhověno i po 300 Kč. Žádost na příspěvek na dítě po zemřelém kolegovi i nevyhověno z důvodu vyčerpání podpůrných fondů."⁷³ Z tohoto fondu, ale nebyla poskytována podpora pouze vdovám, ale dokázal také pružně reagovat na nečekaně vzniklou situaci, kdy byla potřeba rychle vypomoci v těžké životní situaci: "...kolega velmi těžce a vážně nemocný a finanční situace jeho rodiny je bezútěšná i jeho paní ihned vyplacena z H. F. 500 Kč."⁷⁴

⁷² Viz. příloha č. 7.

⁷³ Celní věstník: Č. 2, roč. X., r. 1932, str. 25. Tisk: M. Bureš

⁷⁴ Celní věstník: Č. 4, roč. X., r. 1932, str. 71. Tisk: M. Bureš

Tento podpůrný fond členů Spolku českých celních úředníků nebyl závislý pouze na jednom jediném zdroji financování, ale snahou bylo získat finance na svůj účel z více zdrojů, za tímto účelem byly v C. V. velmi často zveřejňovány výzvy právnické podpoře tohoto fondu. Jedním z hlavních zdrojů finanční podpory byly samozřejmě příspěvky samotných členů Spolku, a to vlivnou k přesvědčitosti jejich jmenování do výzvy funkce: *„Přesvědčitosti jmenování příspěvní na výzvu v posledním čísle našeho listu na H.F. je finanční dary nejvyšší v hodnotě 10-30 Kč. Celkem bylo na Herrmannův fond získáno 150 Kč.“*⁷⁵ Další zdroj financování fondu představovaly nejvýznamnější události, jako například: *„výbor odboru Českého spolku českých celních úředníků sídlem v Brně zaslal u přesvědčitosti oslavy 10 let trvání republiky Herrmannovu fondu pro podporu vdov a sirotek po celních úřednících dar 500 Kč.“*⁷⁶ Také byly připravovány speciální akce za účelem vypsání dobrovolné „daně“ u odborů a členstva na doplnění a rozšíření H. F. Jedním z dalších možných zdrojů, kde bylo možno získat další finanční podporu, představovaly „obchodní partneré“: *„Agencie provozního souručnictví DDSG v Bratislavě 500 Kč, p. Pollak od firmy Schönfeld a Pollak 200 Kč“* a nezůstala se nažlí i anonymní dárci.⁷⁷ Přestože by se mohlo zdát, že v tomto případě existovalo a fungovalo vícezdrojové financování, přesto dost často byl tento fond zcela vyčerpan, anebo v lepším případě nebylo možno poskytnout dostatečnou finanční výpomoc. Důkazem toho byly velmi často se objevující výzvy v Celním věstníku, právnická podpora tohoto fondu, ale nejen jeho, v podobné situaci byl i Matějův fond.

b) Matějův fond tento podpůrný fond byl založen k uctění památky kolegy Václava Matějky - celního šeditele v. v.: *„Usneseno, aby byl dán výraz citu veškerého členstva, vyzvati odbory a členstvo k subskripci, jež by byla pak prováděna úřadovně.“* Tato subskripce byla schválena všemi hlasy a usneseno založit Český Matějův fond z něhož by bylo vyplaceno každoročně

⁷⁵ Celní věstník: Č. 2, roč. XII., r. 1934, str. 32. Tisk: M. Bureš.

⁷⁶ Celní věstník: Č. 11, roč. VI, r. 1928, str. 17. Tisk: M. Bureš.

⁷⁷ Celní věstník: Č. 12, roč. XII., r. 1934, str. 157. Tisk: M. Bureš.

stipendium nemajetným kolegům na jejich pobyt v ozdravovně⁷⁸ Tedy měl tento fond zejména sloužit potřebným kolegům a umožnit jim tak léčivé procedury v Luhařovicích a pobyt ve spolkové ozdravovně "Maják", o které se podrobněji zmíním v následující části. Stejně jako Herrmannův fond, byl i tento fond z velké své části financován dobrovolnými finančními příspěvky členy Spolku také zejména k přiležitosti jmenování buď to do vyšší platové třídy či splnění vyšší celní zkoušky.

c) **Sociální fond** - jak jsem již v úvodu této podkapitoly uvedla, vznikl roku 1936 sloučením fondu Matějův a Herrmannova v jeden obecní sociální podpůrný fond. Za účelem jeho částečného financování byly schváleny jako dotace úroky z Celního Věstníku a majetku Spolku obecní Tento fond vznikl také z nutnosti, kterou představoval neutlučený stav státních financí, který umožnil státu jako zaměstnavateli neplnit některé svoje povinnosti, což blíže rozvedu v následující podkapitole vztahující se ke vztahu této organizace konkrétně ke státu. Z tohoto fondu byly tedy i nadále poskytovány finanční podpory na úhrady výloh spojených s léčením v Luhařovicích a pobytem v ozdravovně samozřejmě byly i nadále poskytovány "vánoční podpory" vdovám, ale ne všem, ať již z rozličných důvodů: "*žádost p. Burgové byla zamítnuta, jelikož zesnulý manžel nebyl v době úmrtí členem Spolku*"⁷⁹, z tohoto příkladu, zdá se mi, že S. F. s sebou nechtěl vézt tzv. "černé pasažéry", tedy ty co se nechtějí podílet na společné akci, ale vyplývající výhody by jim nevadily. Vyjádření solidarity a pomoci v nouzi nabíralo občas i docela jiné podoby, a to například ve formě pomoci i kolegům ze Slovenska a Podkarpatské Rusi: "*Ti, kteří jste se ocitli nucenou evakuací ze stísněných poměch finančních, obraťte se s vylíčením situace o podporu na Sociální fond Spolku*"⁸⁰, evakuace se tehdy týkala zabíraných oblastí Hitlerovskou armádou roku 1939. I tento fond byl podporován finančními příspěvky členy k

⁷⁸ Celní Věstník: Č. 10, roč. VIII., r. 1930, str. 143. Tisk: M. Bureš.

⁷⁹ Celní Věstník: Č. 12, roč. XV., r. 1937, str. 124. Tisk: M. Bureš.

⁸⁰ Celní Věstník: č. 4, roč. XVII., r. 1939, str. 32. Tisk: M. Bureš.

přiležitostem jmenování i k uctění památky, ale také i spontánně nebo také na tento fond pamatovaly obchodní firmy: "...uctění památky celního tajemníka darováno na místo květinových darů bratislavskými firmami peněžitě dary ve prospěch sociálního fondu celních úředníků, 8 firem poskytlo finanční dary nejvyšší v hodnotě 20-40 Kč".⁸¹

Na tuto filantropickou aktivitu, kterou představovali výše uvedené podpůrné fondy, navázal i současný Spolek celníků České republiky. Ale členové Spolku českých celních úředníků nepodporovali jen své členy a jejich blízké formou finančních příspěvků k tomu určených fondů. Jejich filantropická aktivita byla zaměřena také například na pomoc příživelných katastrofách - v roce 1928 uspořádali zamětnanci (tedy členi Spolku) celního úřadu v Praze sbírku na pomoc Bulharům povodních, vybralo se tehdy 2.275 Kč, které byly odevzdány bulharskému červenému kříži,⁸² ale příležitostně také podporoval už tehdy existující Jedlika ústav: *„Výbor Zemského spolku pro léčbu a výchovu mrzáků v Praze vyslovuje nejupřímnější dík za Váš cenný dar Kč 400, který jste ráčili vnovati k uctění památky zesnulého p. min. rady dra Aug. Schönbacha ve prospěch dle našeho ústavu.“*⁸³ Také téměř každoročně Spolek podporoval organizace "Česká Vídeň" (podpora českých dětí ve Vídni) i vřeloval peněžní prostředky na vánoční nadílku "hraničářským dětem". V tomto ohledu zdá se, byl historický Spolek mnohem aktivnější ve své veřejné činnosti než-li Spolek současný.

Kulturní a společenské akce:

Spolek československých celních úředníků svou činnost nezaměřoval pouze na filantropickou činnost prostřednictvím svých podpůrných fondů, ale také se snažil pořádat řadu rozličných kulturních, vzdělávacích i společenských a

⁸¹ Celní Věstník: č. 4, roč. XVI., r. 1938, str. 26. Tisk: M. Bureš.

⁸² Celní Věstník: č. 7, r. 1928, str. 14. Tisk: M. Bureš.

⁸³ Celní Věstník: č. 4, roč. VIII., r. 1930, str. 59. Tisk: M. Bureš.

sportovních akcí. Skrze tyto akce se snažil sblížit se společností ve svém blízkém okolí a pomohl, prostřednictvím odborných seminářů, vyznat se řádně obchodních firem, v řadě mnohých se celních tarifech, řádů, pravidlech při vylívání a tak podobně

Z celé řady rolí a úkolů Celního Věstníku se mi podařilo získat mnoho cenných informací, týkajících se právě těchto aktivit Spolku. Takto jsem se dozvěděl i o řádně uspořádaných exkurzích do průmyslových podniků za účelem odborných poznatků, jelikož celní úředníci museli být, a samozřejmě dnes musí být, zdatnými zbožíznalci. Tyto políčky demonstrovala například snaha Polabského odboru domluvit si prohlídky u průmyslových podniků, jako byly Cientra, Pivovar, Hartwig, a i dnes známý Vogel.⁸⁴ Také byly pořádány zájezdy například do Jugoslávie, kdy tímto způsobem členové Spolku navazovali užší vztahy s tehlejšími kolegy. Pořádány byly také sportovní akce, jaké představovaly výlety na kolech, lyžích a i pěší turistika - tyto políčky měly nejspíše sloužit k navazování užších vztahů mezi kolegy, jak je to ostatně vidět i v řaděinnostech současněho Spolku. Nebyly ale pořádány jen sblížovací akce se svými kolegy, ale byla snaha se sblížit se i se svým okolím. Tohoto je příkladem uspořádání řady celních plesů a například houslových koncertů, přičemž výnos z těchto aktivit byl ve většině případů směřován na další rozvoj Spolku: *"representační koncert Severočeského odboru Spolku české celní úředníků v Liberci dne 18. 9. 1930 s E. Brokešovou s houslistkou s Átato námaha neměla pouze význam morální, ale že pomohla známym českým výtvorkem bude moci přispět k vystavění nové Ozdravovny, v jejíž prospěch byl tento koncert pořádán."*⁸⁵ Spolek se také snažil dlehat pro další rozvoj svých členů, potažmo celníků obecně. Podílel se na vydávání odborných publikací, jako například Celní chemie, Celní úletnictví.

⁸⁴ Celní Věstník: Č. 6-7, roč. X., r. 1932, str. 108. Tisk: M. Bureš.

⁸⁵ Celní Věstník: Č. 10, roč. VIII., r. 1930, str. 136. Tisk: M. Bureš.

Z výše uvedeného vyplývá, že Spolek naplňoval řadu funkcí, tak jak jsem je vymezila v teoretické části této práce, ať již to byla například funkce servisní i vznik a fungování podpůrných fondů za účelem pomoci svým členům i funkce komunitní, kdy řada aktivit byla zaměřena na budování lepších vztahů a tedy sociálního kapitálu atp. Nyní, kdy jsem popsala aktivity a činnosti, které Spolek ve své společnosti naplňoval, a mohu konstatovat, že se rozhodně jednalo o činnosti různorodé, bych se ráda v následující podkapitole zaměřila na jeho budování vztahu ke státu.

4.2.2 Spolek celních úředníků a jeho vztah ke státu skrze jeho nejen politickou aktivitu

Veškeré a vzájemně prospěšné aktivity Spolku jsem již v předcházející kapitole analyzovala. Nyní chci na několika příkladech dokázat, jak mohl vypadat vzájemný vztah Spolku i s celními úředníky a vládou i státu. Při této své analýze využiji poznatky z teoretické části, tedy zde dále rozvinu model občanské společnosti a sociálních hnutí, konkrétně jeho variantu v podobě komunitarismu.

Exkurz: Ozdravovna Luhačovice i Maják

Ozdravovna "Maják" v Luhačovicích se stala majetkem Spolku i s celními úředníky, kteří na to byli náležitě pyšní, alespoň tento dojem jsem získala z řady příspěvků v Celním věstníku. Tato ozdravovna měla sloužit svým členům a jejich rodinám k léčebnému pobytu během roku, ostatní dnes jsou Luhačovice jednou z několika lázeňských lokalit na našem území. Ale aby mohla být Ozdravovna zřízena, bylo zapotřebí získat na její pořízení finanční prostředky. Za tímto účelem byla také podaná žádost tehdejšímu Ministerstvu sociální péče o finanční výpomoc na zřízení ozdravovny, úsměvné je, že i tehdy byla tendence, jak se zdá, přesouvat finanční výdaje na jiné resorty, jelikož toto ministerstvo bylo

ochotno pšpš, jen pokud odmítne pšpš Ministerstvo veřejného zdravotnictví.⁸⁶ Ovšem je třeba zmínit, že Spolek si dokázal z velké části pš koupit ozdravovny a jejím provozu vypomoci sám, aš již prostřednictvím nashromážděných členských pšpšvk, i posloužil výtěžek z osmi leté inzerce v Celním Věstníku, kdy bylo v lednu roku 1934, poskytnuta finanční částka ve výši 15.000Kč na snížení hypotekárního dluhu⁸⁷ i mimořádnými dary: *"Apšložené 5 potvrzení, znějících na 500Kč, daruji ve prospěch Ozdravovny pro cel. Úšednictvo. Členem Špolku zřstávám i nadále."*⁸⁸ Je to proto pochopitelné, jestliže byl "Maják" z velké části financován prostřednictvím svých členů, že musela existovat kontrola hospodašení ozdravovny členy Spolku, za tímto účelem byla zřzena komise, která byla: *"...nejvýše pšlenná, její je zodpovědná valné hromadě. Do této komise vysílá úšední výbor 3 členy, odbory Moravsko-slezský v Brně pro Slovensko v Bratislavě po 1 členovi. Komise se zpravidla schází 1 ročně. Bez schválení valné hromady (schůze delegátů) smí se komise usnášeti na valných výdajích do výše 5000Kč. Předseda komise povoluje vydání až do částky Kč 1500."*⁸⁹

Tímto krátkým exkurzem, ukázkou jednoho z polů Spolku, jsem nechtěla demonstrovat jen to, že i zde fungovala samospráva a určitá úroveň zastupitelské demokracie v podobě volby členů do komise i transparentního vedení účetnictví. Hlavně jsem tím chtěla ukázat, že i zde v určité podobě fungovala varianta komunitarismu, kdy se komunita celních úředníků spojila a požadovala od státu pomoc pš vybudování této ozdravovny, jejímž hlavním cílem bylo umožnit alespoř jednou ročně celníkům ozdravný a rekreační pobyt, ostatně za tímto účelem byl zřzen Matějův fond.

Dalším příkladem, kdy se celní úředníci prostřednictvím Spolku sdružili, aby tak dosáhli svých požadavků na státu, by mohly představovat nejzřejmější Resoluce, které byly ve vlně pšpadů schvalovány na valných hromadách

⁸⁶ Celní Věstník: Č. 2, str. 31., r. 1929. Tisk: M. Bureš.

⁸⁷ Celní Věstník: Č. 4, str. 60, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

⁸⁸ Celní Věstník: Č. 3, str. 42, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

⁸⁹ Celní Věstník: Č. 6-7, str. 108, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

Spolku a nejčastěji vřhovány vládě Ministerstvu financí, které celní oblast spravovalo, ale také zákonodárným sborům obecně. Tyto Resoluce v sobě zahrnovaly vřřinou několik požadavků najednou, vřřinou se ale jednalo o tzv. resystemisaci, kdy se jednalo o postup úředníků do jednotlivých, dnes bychom řekli, platových tříd, za tímto účelem navázal Spolek spoluprací i s "trhem": *"ně Memorandum o resystemisaci, jež jsme zaslali obchodním a průmyslovým komorám a veřejným korporacím doznalo odezvy u obchodní komory v Chebu, jež přpisem ze dne 11.10.1929 slibuje, že se postaví za naše požadavky i úředna obchodních komor v Praze reagovala."*⁹⁰ Mezi další požadavky například patřilo: zapojit aktivní vojenské služby do pořadí a postupu, odstranit bytové tísně a to zejména na hranicích našeho území, ale vřřným tématem zůstávaly příspěvky na stejnokroj, ostatně získat prostředky na pořízení nových uniforem byl i nedávným problémem souřasných celníků. Ten byl vřřak vyřešen, neboř v březnu roku 2014 dojde k celkovému přestrojení celní správy do nových uniforem. Některým z těchto požadavků bylo vyhověno, na některé naplněni se muselo řekat i několik let a byla zapotřebí řastá intervence u vládních řinitelů, a některé požadavky samozřejmě nezískaly řádnou odezvu. Jednu z Resolucí přkládám k nahlédnutí v přloze.⁹¹

Nechci zde uvádě pouze požadavky smřřované smřřem od Spolku k vládě, ale ráda bych zde uvedla i přklad, kdy Spolek pomohl s financováním státu. Jednalo se například o "Přřku práce", kdy bylo ze spolkového jmění celkem upsáno 19.500 Kč, s tím, že se na této řástce podělely také jednotlivé odbory svou trochou - *"Těme se sami z těchto cifer a jest jenom našim přřním, aby bylo těchto peně uřito výhradně ořivení zaměstnanosti a tím i obchodu a průmyslu, který jest vlastně našim nepřřným chleboářcem."*⁹² Tato finanřní podpora státu jistě byla zapotřebí v době kdy proběhala první z finanřních krizí tehdejší doby. Další mimořádnou situací, kdy stát potřeboval finanřní výpomoc, představovala doba přřed nástupem Hitlerova vojska na naše území, které následně

⁹⁰ Celní Věstník: Č. 11, str. 173, r. 1929. Tisk: M. Bureř

⁹¹ Viz. příloha č. 6

⁹² Celní Věstník: Č. 5, str. 61, roč. XI., r. 1933. Tisk: M. Bureř

vedlo ke vzniku Protektorátu. Tehdy byla pro zmlhu vypsána ÁPTĭĭka obrany státuĭ, kdy upisovaly finanĭ ní ĭ ástky nejen samotné odbory (ze spolkového jmĭní bylo v roce 1936 upsáno celkem 24.500Kĭ), ale i samotní celní úšedníci:⁹³

Z celkového poĭtu obsazených 895 míst upsalo 716 úšedníkĭ. Dosti znaĭ ný poĭet chybĭĭících lze si vysvĭĭliti tím, ěe celá řada mladých úšedníkĭ byla na dovolených. Z tohoto poĭtu upsalo 28 úšedníkĭ v 3. a 4. platové stupnici 28.500Kĭ ; 125 úšedníkĭ v 5. plat. stupnici 131.000; 258 úšedníkĭ v 6. plat. stupnici 242.000 a 305 adjunktĭ, elévĭ a aspirantĭ 246.000Kĭ ĭ z tĭĭhto ĭ ísel je nejlépe vidĭĭti, kteřĭ úšedníci mají nejspĭĭe vĭĭĭí smysl pro brannost. Pomĭĭnĭ nejvíce upisovali celní úšedníci s nejníĭĭĭích plat. stupnic, bývalí vojáci a kolegové hraniĭ áš a v zahraniĭ í exponovaní. Pomĭĭnĭnejménĭupisovali neĭ lenové Spolku a úšedníci druhých národností v nejvyĭĭĭích platových tarifech.

Na tĭĭhto výěe uvedených pšĭkladech je vidĭĭti nejen to, ěe spojením se do urĭ íté komunity, je lepĭí východisko pro řešení problémĭ a napĭřování společ ných poěadavkĭ. Také je ale na tĭĭhto historických událostech vidĭĭti, ěe vztah státu a této profesní ĭ stavovské organizace, byl spĭĭe vyváěený. Existovala urĭ íta snaha vyjĭt si navzájem vstřĭc. Vědyř samotná existence Sociálního fondu dokazovala, ěe Spolek pšĭbíral urĭ itou zodpovĭĭdnost za stát a jeho oblĭany a snaĭil se tak prosadit myřlenku vzájemné pomoci, když je to potšĭba a nespolehat na jen na státní pokladnu.

⁹³ Celní Věstník: Č. 9, str. 95, roč. XIV., r. 1936. Tisk: M. Bureř

5 Znovuzrození Spolku celníků České republiky a jeho současný stav

Spolek československých celních úředníků byl nucen svou činnost v roce 1940 ukončit, jak dokládá tato zpráva v Celním Věstníku: *„Podle plánu, který byl schválen panem státním prezidentem Emilem Háchou a podle pokynů Národního soustředění i ÚVZ (pozn. autora Ústředí veřejných zaměstnanců), má se rozjetí i náš Spolek cel. úředníků, jakož i veřejné jmění jeho bývalých odborů přechází na Zájmovou skupinu celních úředníků při Sdružení úředníků II. služební třídy finanční Správy jako její první majetkový příspěvek.“*⁹⁴ Sice mohl pokračovat dále jako zájmová skupina, ale podle nových stanov Spolku nastala zásadní změna: spolek ztratil svou samostatnost a stal se pouhou odbojkou Sdružení úředníků.⁹⁵ V této době se také přestával vydávat Celní Věstník jako samostatná tiskovina Spolku, ale stal se pouze přílohou k čtrnáctidennímu Finanční strážníkovi.

Nová éra Spolku, nyní již pod i novým názvem Spolek celníků České republiky, započala více méně ihned po uvolnění komunistického režimu, a tedy i uvolnění svobodného sdružování občanů i mimo kluby Záhradkářů, Pionýrů atp. Jak jsem již naznačila, o Spolku se opět začalo jednat již v roce 1990, a to s ohledem na dochované historické dokumenty, které se staly základem pro přípravu pokladky k vypracování návrhu nových stanov. K samotné registraci Spolku došlo "až" dne 12. listopadu 1992 u Ministerstva vnitra ČR. Tak jako v historii i tyto nové stanovy kladly důraz na dobrovolnost a nezávislost této profesní a stavovské organizace, také je zde zdůrazňována náboženská a politická neutralita. Základ spolkové činnosti této organizace občanské společnosti, by podle jejich stanov, měla být vzájemnost, kolegiálnost a etika. Opravdu, z níže uvedených rozhovorů se jasně Spolku více než jasně vyplývá, že cítí jako hlavní smysl existence Spolku mj. zejména také právě navazování úggh,

⁹⁴ Celní Věstník: č. 3, str. 10, roč. XVIII., r. 1940. Tisk: M. Bureš

⁹⁵ Celní Věstník: č. 3, str. 11, roč. XVIII., r. 1940. Tisk: M. Bureš

přítelstvá vztahů se svými kolegy. Co se týká etiky, má Spolek svůj vlastní Etický kodex.⁹⁶

V soulasně době tvoší Spolek celkem 271 členů⁹⁷, kteří jsou dále zařazeni do některého z Klubů Spolku celníků ČR. Počet klubů se v průběhu let proměňoval, ale spíše Kluby zanikají, v důsledku samotné reorganizace organizační soustavy Celní správy ČR na základě vstupu do EU. Na druhou stranu vznikají i nové kluby, ale spíše je zakládají "celní veteráni", tedy ti, kteří si již své odsloužili anebo díky reorganizaci museli odložit stejnokroj celní správy, alespoň takto ale mohou udržovat své kolegiální vztahy, které jsou jistě důležitě, vždyť se vlnou vytvářely i desítky let v průběhu jejich profesního života. V důsledku snižující se členské základny byly pozmeněny i Spolkové stanovy: *umožňuje členství prakticky všem zaměstnancům CS, kteří pracují nebo pracovali v CS nejméně 3 roky*⁹⁸, což prakticky i nastartovala vznik klubů celních veteránů. Jen pro srovnání, podle zpráv státního úřadu statistického číslo 135/137 z prosince 1937, měl Spolek čl. cel. úředníků v roce 1934 821 členů, v roce 1935 již 852 členů, v roce 1936 dokonce 866 členů.⁹⁹ Tato narůstající tendence ale neměla dlouho přetrvávat a počet členů se začal díky historickým událostem rapidně snižovat: *Anděli jsme 31.12.1937 859 členů, klesl tento odchodem členů německé národnosti do Sudet na 772 koncem roku 1938 a po osamostatnění Slovenska a obsazení Podkarpatské Rusi, dále pensionováním a úmrtím k 31.3.1940 na 673 členů.*¹⁰⁰ Z výše uvedeného je patrné, že pro tuto profesní stavovskou organizaci, v minulosti bylo i v současnosti je důležité pro její rozvoj a funkci, stabilní a silné postavení státu, stejně tak jako musí být vnímána důležitost samotné celní správy.

⁹⁶ Viz příloha č. 5.

⁹⁷ Viz příloha č. 7.

⁹⁸ Ročenka – 2007-2008, str. 4-5.

⁹⁹ Celní Věstník: č. 1, str. 5, roč. XVI., r. 1938. Tisk: M. Bureš.

¹⁰⁰ Celní Věstník: č. 3, str. 6, roč. XVIII., r. 1940. Tisk: M. Bureš.

Cílem činnosti Spolku celníků je, podle Stanov, hájit a prosazovat stavovské zájmy jak celníků v jiné službě tak také celníků bývalých. Tohoto cíle se snaží dosáhnout zejména:

- upevňováním vzájemnosti mezi členy - za tímto účelem jsou pořádány společné zájezdy, společenské, kulturní a sportovní akce. Vzájemně si mohou prohlubovat svou kvalifikaci odbornou lektorskou či poradenskou činností. Za tímto účelem, ale také pro navazování blízkých sociálních vazeb, jsou Spolkem každoročně pořádány reprezentativní celní plesy, tak jako byly pořádány i Spolkem o 70 let dříve, letošního roku se dokonce zúčastnili i kolegové stejného řemesla ze zahraničí, konkrétně z Francie, Rakouska a Německa.¹⁰¹ Téměř všechny Kluby pořádají alespoň jednou ročně nějakou společnou akci.

- pořádání schůzí, přednášek, seminářů a jiné publikační činnosti - schůzky jsou pořádány za účelem shrnutí dosavadní činnosti a naplánování krátkodobých, na těchto schůzích, v rámci klubových, jsou samozřejmě také řešeny stížnosti a těžkosti členů. Každé čtyři roky je svoláván Spolkový sním a každoročně se koná konference předsedů klubů celníků, ale jak z rozhovorů vyplývá, tyto už nejsou tak hojné a s takovou chutí, navrhované jako dříve. Jednotlivé Kluby se také snaží pořádat odborné semináře, jeden takový letos uspořádal i Klub celníků Olomouc, byl zaměřen na zboží dvojího užití, účastníci tohoto semináře tvořili kromě kolegů zejména i spedíční firmy.¹⁰² Ostatně o činnosti Klubů i Spolku samotného se mohou jeho členové, a ne jen členové, dohlédnout v každoročně vydávané Ročence Spolku.

- ochraňování stavovské cti prostřednictvím orgánů Spolku celníků - domnívám se, že již samotný vstup do Spolku demonstruje chuť a zájem vykonávat svou činnost i nad rámec svých pracovních povinností. Z níže uvedených rozhovorů se členy Spolku ostatně vyplývá, že jsou na své povolání

¹⁰¹ Ročenka - 2012 – 2013, str. 4.

¹⁰² Tamtéž, str. 9.

náležitosti, a myslím si, že takto to působí i vůči ostatním členům, proč by jinak vložili svůj volný čas aktivitám této stavovské organizace?

- navazování styků s jinými spolky a to i na mezinárodní úrovni i historicky daná tradice úzkého vztahu našeho státu se Slovenskou republikou, se samozřejmě promítla i do velmi přátelských vztahů se slovenským Spolkem historie colnictva a finanční správy. Na mezinárodní úrovni udržoval do roku 2013 Spolek celníků ČR své členství v UFE (Unie celních a daňových úředníků Evropy), která sdružuje 350.000 členů z 18 evropských zemí. Jak z níže uvedených rozhovorů vyplývá, byla tato úloha Spolku v této mezinárodní organizaci více méně bezpředmětná a zbytečně zatěžovala Spolkovou pokladnu platbou členských příspěvků této organizaci za každého člena. Bohužel, jak se zdá, Spolek gádnu další užití spolupráci s neziskovou organizací na našem území ani v zahraničí nenavázal.

- vyvíjení hospodářské činnosti za účelem zabezpečení poslání Spolku celníků je také v režii samotných Klubů, které získávají finance na svůj provoz většinou s uspořádaných odborných seminářů, či drobnou vedlejší činností, jakou je například i provoz státnice. Spolek také nabízí ke koupi reklamní předměty, jako jsou trička s potiskem znaku Spolku, kravaty, šátky či odznaky.

- podpora členů a ostatních zaměstnanců Celní správy ČR, a to i bývalých, zejména založením a vedením konta "Celník v tísní" a péčí o něj tak jak se tento cíl snažil naplňovat Spolek i v minulosti, a to založením Herrmannova fondu a Matějův kova fondu, jež jsem popsala v předcházející části této diplomové práce. Konto **ČCelník v tísní** bylo fakticky založeno v roce 2001, prvním impulsem byly záplavy na Šece Tise v Maňarsku, které postihly mimo jiné i řádu maňarských celníků, proto byla na jejich podporu a pomoc zorganizována finanční sbírka. Zbytek této sbírky se stal právem základem konta. Financování

tohoto konta je čistě dobrovolné, peněžní prostředky jsou poskytovány samotnými Kluby z výnosů jimi uspořádaných kulturních či sportovních akcí nebo pořádáním odborných seminářů. Cílem tohoto polehu je pomoci svým kolegům i bývalým překonat těžké životní situace, způsobené například zdravotními problémy anebo i přechybných pohromách, kdy je velkou potřeba pomoci více lidem na jednou. Účelností tohoto konta je plně transparentní¹⁰³, jak se ostatně každý může přesvědčit sám na internetových stránkách Spolku. Rozhodl se dá ale říci, že členové jsou na toto své konto pyšní, alespoň tak to jsem to pocířovala z uskutečněných rozhovorů, ale zdá se mi, že členové Spolku by mohli být moňná, více aktivnější, co se týká poskytování finančních darů, právní jeho podporu.

Na základě poznatků a informací, které jsem získala psaní této diplomové práce, si troufám tvrdit, že současný Spolek plně navazuje na historickou tradici Spolku čsl. celních úředníků, i když ten se více politicky angažoval. Současný spolek je plně apolitický, snad je to důsledek velmi kladné spolupráce vedení Celní správy ČR se Spolkem a v rámci něj uzavřená Memoranda o vzájemné spolupráci, anebo v minulosti bylo zapotřebí vydobýt si podmínky pro samotné fungování celnického řemesla na našem území, což v současnosti již není palčivým problémem. Níže zveřejněné polostrukturované rozhovory, které jsem vedla se členy Spolku, snad vypoví více o smyslu Spolku než mnou podaná analýza.

Polostrukturovaný rozhovor s panem mjr. Mgr. Josefem Dörflem, místopředsedou Spolku celníků České Republiky a předsedou Klubu celníků Praha, trval cca. 1,5 hodiny a probíhal v prostorách jeho kanceláře v budově Celního úřadu pro Středočeský kraj. Pan Dörfl je členem Spolku od roku 2000, tedy 13 let a 17 let je zaměstnán u CS ČR.

¹⁰³ Viz. příloha č. 9

Proč jste se rozhodl vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačílo zůstat pouze v pracovním poměru s Celní správou ČR?

Jakmile jsem trochu poznal fungování organizace, našel jsem, že funguje něco, co prohlubuje profesní vztahy, prohloubení ducha. Hlavním důvodem tedy pro vstup tedy asi bylo prohloubení vztahu na neformální úrovni, k čemuž dochází k tomu čím dál míř. Nyní funguje jen setkávání na úrovni členských výrobních schůzí. Dříve jsme pořádali různé výlety, například do Drážďan na vánoční trhy, do Švédska, se slovenským spolkem celníků na Ukrajinu, tyto výlety jsme si sami financovali. Příležitost setkávat se na neformální úrovni se tak naskytne vlninou jen při plese či na sportovních akcích, jako jsou fotbalové turnaje.

Jak Vy konkrétně pocišťujete vzájemnost, kolegiálníitu?

Právě v neformálních vztazích, které se mají možnost realizovat v rámci Spolku. Ale za poslední dobu spatřuju klesající tendenci ohledně kolegiality, například dobrý pocit je po plese, který se koná v Praze a sejde se na něm hodně lidí, je to takový impuls k němu dít, ale ten impuls zase postupem času upadá. Chybu spatřuji také ve vedení Spolku, velká pozornost je věnována provozním věcem okolo, ale ne motivaci členů. Okolo toho roku 2000 tu bylo mnoho lidí, kteří měli zájem, ale nyní se všechno mění, myslím tím změny v organizaci CS, když už lidé mají pocit, že si to sedlo, tak přijde nová změna, ještě radikálnější, například vstup do EU prohloubil byrokracii, nikdo nemá rozhodující pravomoc a mám pocit, že dříve byla větší autonomie vedoucích, teď je všechno šzeno EU a (pozn. autora a mluvil při tom o zařazení polské myši do té správné kolonky) Necítím prostor ke zlepšení, ale nyní asi obecně každý hledá v organizaci něco jiného a je potřeba získat nový impuls.

Máte pocit, že díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily či nějak změnilly?

Ano na to má Spolek vliv, mŇ jsem ěanci tak kolegy na urŇitŇch akcŇch blŇge poznat, ale jak Spolek stárne, tak ale neprobŇhá obmŇha ŇlenŇ, jak by mŇla, aktivnŇ mladŇ nejsou, je jich jen mŇlo, a tak jsou neschopnŇ akce.

Jak zŇskáváte finance pro svoji Ňinnosti, mimo ŇlenskŇch poplatkŇ? Jakou vyvŇjŇ Spolek pŇŇpadnou hospodŇŇskou Ňinnost?

Jakou takovou ěádnou hospodŇŇskou Ňinnost Spolek nevyvŇjŇ. Jedinou vŇdŇleŇnou Ňinností, kromŇ ŇlenskŇch poplatkŇ, je organizace odbornŇch seminŇŇ, které realizujŇ jednotlivŇ kluby, pŇŇemě 15% vŇtŇěkŇ z nich jde do společnŇ pokladny Spolku, které jsou dŇle pouěity na realizaci SpolkovŇch aktivit a na jeho provoz, napŇklad tisk RoŇenek, pŇŇkazek. Spolek samostatnŇ realizuje ŇpouzeŇ kaědoroŇnŇ plesy, coě je tak trochu návaznost na historickŇ tradice, kdy právŇ zimnŇ plesy slouěili k setkávánŇ a navazovánŇ blŇěěch vztahŇ se svŇm okolŇm. ZanedbatelnŇ ŇŇstky jsou takŇ zŇskávány s prodeje reklamnŇch pŇedmŇŇ, jako je napŇklad vystŇhovacŇ celnŇ autŇko, Ňi odznŇky.

Máte pocit, ěe jste souŇŇstŇ organizovanŇ obŇlanskŇ společnŇstŇ, ěe plnŇte nŇjakŇ vzájemnŇa veŇŇjnŇprospŇŇnŇ slouěby a Ňinnosti?

NevnŇmám. Nejsme pro veŇŇjnost, ale jen pro vzájemnou pomoc. Nemám pocit, ěe vstup do Spolku by mŇ nŇjakŇ vliv na mŇ vnŇmánŇ obŇlanskŇ společnŇstŇ, neuvŇdomuji si to. Konto ŇcelnŇk v tŇsniŇ vnŇmám jako jedinou aktivitu. MoěnŇ snad jeěŇpoŇádánŇ dŇnskŇch dnŇ, které se dŇŇve konaly kaědoroŇnŇv Ňervnu, ale nyní Ňě se nerealizujŇ.

Spolupracujete v rŇmci Spolku nebo klubu s nŇjakou mezinŇrodnŇ neziskovou organizacŇ, nŇjakŇ společnŇ projekty?

Spolupracujeme se slovenským spolkiem celníků, což asi už tak vychází s našeho historického vztahu ke Slovensku. Také jsme byly členem Unie celních a finančních úředníků Evropy, toto členství nemělo žádný přínos, pouze se jednou ročně konalo zasedání, přičemž roční poplatky za členství činily 15.000 Kč. Jinak žádná spolupráce, ani charitativní, byla tady snaha spolupracovat s českým domovem, ale nedotáhlo se to do konce – nejsou síly dát to dohromady.

Existuje v rámci Spolku etický kodex a máte pocit, že je dodržován?

Ano existuje, ale potřeboval by nový impuls. Jeho účel trochu upadá, existuje určitá snaha ho prosadit, proto jsem ho zveřejnil v naší poslední Ročence, samozřejmě je uveden i na našich internetových stránkách. Musím přiznat, že určité prvky se nedaří naplňovat.

Co si představujete pod pojmem stavovská lůst, stavovské zájmy?

Stavovská lůst – vstup do Spolku, tak jsem to cítil, беру to za své. Vše je postaveno na vzájemných vztazích. Kolegialita už není na té úrovni, například v tomhle baráku sedí 80 lidí a za 11 měsíců se neznáme a ani jsme se všichni neviděli a ani není zájem. Celá společnost se tak nějak proměnila, jde mimo kolegiální vztahy, navíc v poslední době prochází Celní správa jako taková reorganizací – po 15 letech dochází k zpeřehání vazeb.

Je úloast členů Spolku, aš jich na spolkovém sněmu, který se koná jednou za 4 roky, nebo na kařoroční konferenci předsedá klubů celníků, spíše dobrovolná nebo je povinná a jaká témata na tento zasedání probíráte?

Tak jak u koho, je to pět na pět, ale na sněm v 90% chodí lidi, kteří se to snaží udržet. Povídáme si o tom, co se stalo, co se bude dít, no prostě provozní záležitosti a definujeme si budoucí úkoly

Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy České republiky, existuje nějaká finanční, morální či hmotná podpora?

Ano, morální podporu pocíšíjeme poměrně velkou, to ostatně dokazuje i společné Memorandum, které v sobě zahrnuje i podporu ohledně možnosti využívání prostorů, elektrotechniky, jako je například tiskárna. Finanční podporu žádnou nemáme a ani ji nevyžadujeme, ceníme si své nezávislosti, existuje snaha udržet Spolek a vedení CS ČR oddělené, ale tohle má trochu jinak Kynologický klub celníků Heřmanice, kde ta spolupráce s CS musí být užší. Celkově je ale pocíšťována podpora, a to i ze strany generálního ředitele Celní správy ČR P. Novotného, přestože nedávno ze Spolku vystoupil i no nejspíše proto, že Spolek jde nyní trochu jiným směrem (ve Spolku převládá levice a vyskytují se jedinci, se snaží svého dřívějšího profesního vzrůstu zneužívat k vlastnímu růstu)

Existuje nějaká spolupráce Spolku, příslušných klubů s odbory?

Nešel bych, akorát když je nějaká živelná pohroma, jako byly nedávno povodně, tak jsme šly společnou sbírku. Jinak lidi, kteří jsou v odborech, jsou i ve Spolku, dost se to prolíná. My ale nemáme politické ambice domáhat se například na CS vlněných platů i lepších podmínek i není prostor, nejsou zdroje, ale je zde prostor na debaty.

Co myslíte, má vliv Spolek na Vaši politickou participaci, máte pocit, že OS prospívá demokracii?

Nemám ten pocit, že by to mělo mít nějaký vliv. Celník by měl být apolitický, neprobíhají u nás politické debaty, není to podstatné. Jinak samozřejmě demokracie zde je, není problém v rámci Spolku debatovat nad problémy a hledat spolu vhodná řešení. Vše je o diskuzi (pozn. autora i vliv na rozvoj deliberativní demokracie), nic není veřejnou řečováno, byť v rámci konference se zdá být všechno jednohlasné, ale mnoho problémů je probráno dopředu, máme snahu

získat názor lidí, bere se na ně ohled a vlněnou komunikujeme po e-mailu, takže ty názory jsou i fyzicky podchycené, takže se po tom nikdy nemůžeme obrátit o 180°, bez toho aby o tom nebyl záznam.

Domníváte se, že by byl Spolek, popřípadě klub, spojen s korupcí? Vyskytly se nějaké případy, kdy se v rámci klubu nebo Spolku musela řešit tato, jistě neetická záležitost?

Myslím si, že Spolek jako takový není spojen s korupcí, spíše je to selhání jednotlivce, ale to se řeší i to byla aféra, kdy jedinec převzal sponzorský dar od firmy a následně tam šel na kontrolu, samozřejmě jsem členem Spolku už není

Propaguje se Spolek prostřednictvím moderních sociálních sítí, třeba pomocí Facebooku?

Byla snaha tam vytvořit profil našeho Spolku, neklaplo to z časových důvodů, víte, nejsem zrovna fanoušek FB a v práci toho mám dost, a po veřejech se raději věnuji rodině než bych trávil hodiny právě třeba na Facebooku.

Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům si nebudujete?

No pořádáme tak akorát odborné semináře pro celní veřejnost, teda mimo pořádání těchto každoročních celních plesů, kam je samozřejmě i široká veřejnost zvána, ale spíše z obchodních kruhů a ze státní správy, ale také tak nevytvášíme žádný klientelismus, pouze korektní vztahy.

Jak vnímáte prospěšnost konta ČCelník v Tísni?

Mám pocit, že je to jediná věc, která nějak funguje. Sběrka se vyhlašuje jen cíleně např. povodně nebo teď v břevnu zemřel kolega, který měl malé děti. Jinak jsou příspěvky minimální, tak z 80% přebývají peníze na kontě z pořádaných akcí, například fotbalový turnaj, kde je instalována kasička, kam fyzicky hází peníze.

Jak to vidíte s fungováním Spolku, případně klubu do budoucna?

Celková nálada mezi členy není dobrá, spatšuji klesající tendence. Mladší kolegové nemají zájem vstoupit do Spolku i necítí výhody, je to o tom, že musí chtít sami spolupracovat. Mají nechuť se organizovat, chtějí si jen udělat svou práci, nic navíc. Například dříve se pravidelně konala sportovní akce pro celníky a jejich rodiny, tzv. Velká Celní, nyní už se nekoná. Asi je to tím, že existuje nechuť se zapojit a zvyšují se náklady na ústátníky, tak jako jsme dříve mohly s celými rodinami využít na víkend spolkovou rekreační chatu, tak nás to vyšlo tak např. na 500 Kč a nyní to vychází tak 2000 Kč, každý si sám ty priority přehodnotí. .. Už skončil Klub Celníků Kladno a nejspíš to čeká i Domašlice. Náladu ve Spolku dokazuje i případ pražského klubu, kdy je v pražském regionu tak cca. 1000 celníků, za rok přistoupí tak 2 i 3 členové, ale za to jich 5 odpadne.

Pan plk. Mgr. Karel Mojžíš, se kterým jsem vedla tento polostrukturovaný rozhovor, pracuje u celní správy od roku 1982, kdy začal jako řádný pracovník na hraničním přechodu a v současnosti zastává pozici 1. zástupce generálního ředitele Generálního ředitelství cel. Do Spolku celníků vstoupil v r. 2000, a to konkrétně do Klubu celníků Domašlice.

Proč jste se rozhodl vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačilo zůstat pouze v pracovním poměru s Celní správou ČR?

Mému vstupu do spolku celníků, resp. do Ā Domaĝlického klubu celníků Ā pšedcházelo několik historických událostí. Jak už jsem v úvodu uvedl, k celní správě jsem byl pšjat jeĝt za existence ĽSSR a tehdy existujících institucí jako byl socialistický svaz mládeĝe nebo revoluĝní odborové hnutí, kde Ľlenství bylo více méně povinné. Bez ohledu na tyto instituce i v té době existovala mezi celníky velká soudržnost a sklon ke scházení se a organizování rŕžných akcí v mimopracovním Ľase. Pro Ā krytí ň některých akcí a možnost jejich profinancování bylo využíváno Ľlenství v tĽhto institucích. Po sametové revoluci v r. 1989 bylo urĝité období jakéhosi bezvládí, kdy pšedevším státní orgány hledaly své místo v nových podmínkách a stejně to platilo i o sdruĝování se v rŕžných profesních organizacích. Samozšejmě i v této éšě se celníci scházeli, podnikali rŕžné akce jak pro sebe, tak pro vešejnost. Stále více vĝak zaĝínalo být zšejmé, ĝe by tato Ľinnost mĽla být nĽjak institucionalizována. Vznikla myšlenka navázat na prvorepublikovou tradici a od roku 1992 vznikl spolek celníků a následně i kluby celníků. Protoĝe mi tento zpŕsob ukotvení celníků, kteš mĽli zájem i o něco jiného neĝ jim velely služební povinnosti, pšpadal zajímavý, zaĝal jsem v tĽhto institucích od prvopoĝátku pomĽnĽintenzivně pracovat.

Máte pocit, ĝe díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily Ľ i nĽjak zmĽhily?

Nikdy jsem nemĽl pocit, ĝe by se moje vztahy ke kolegŕm vstupem do spolku nĽjak zásadně zmĽhily. BuĽ k nim máte vztah, bez ohledu na to, zdali jste někde organizováni, nebo prostě nemáte potšebu něco s někým sdílet a pak vám ĝádňý spolek nepomŕĝe. Pravdou ale je, ĝe spolek vám umoĝní daleko více tento jiĝ existující vztah rozvíjet. Po mne to znamenalo mít daleko ĝirĝí možnost poznat více stejněsmýĝlejících kolegŕ.

Jak Vy konkrétně pocišujete vzájemnost, koleĝialitu?

Kolegialita je u celníků velmi silně vyvinuta. Částečně za to můžeme podle mne to, že se jedná o ne příliš početnou komunitu s poměrně hodně specifickým zaměřením. Často býváme charakterizováni jako vysoce znalostní organizace. Svoji roli můžeme hrát i to, že pro svoje poslání nebýváme u valné části společnosti pozitivně vnímáni. To všechno jsou faktory, které podporují kolegialitu a vzájemnost. Je zajímavé, že po vstupu do EU a s tím související daleko větší možnostmi potkávat se s kolegy z různých zemí, jsem dospěl k názoru, že tato kolegialita platí obecně mezi celníky, bez ohledu na hranice a státní příslušnost. Díky tomu, že minimálně v EU se celní správy řídí v oblasti celní stejnou legislativou – Celním kodexem EU, mají všichni kolegové podobné zkušenosti a problémy, o kterých se mohou bavit, což je lidsky sblíží a podporuje jejich vzájemnost a mohu z osobní zkušenosti potvrdit, že tuto kolegialitu pocítuji velice často a významně.

Jak získáváte finance pro svoji činnost, mimo členských poplatků? Jakou vyvíjí Spolek, příspěvkový klub, příspěvkovou hospodářskou činnost?

Je zřejmé, že pro kvalitní fungování klubu jsou potřeba i finanční prostředky. Způsob, jak je prostřednictvím klubu získat je poměrně dost a pokud vím, jednotlivé kluby preferují různé varianty. Je zde ale kolize v podobě střetu zájmů. Podle mého názoru považuji za nejtransparentnější školící a lektorskou činnost, kdy jsou odborné vedomosti, sice získané v průběhu profesního vzdělávání, předávány za úplatu laické veřejnosti. Musím zde upozornit, že příslušníci celní správy mají podle zákona o bezpečnostních sborech takřka absolutní zákaz jakékoliv jiné výdělečné činnosti a to se samozřejmě vztahuje i na jejich aktivity v klubech celníků. Vzpomínám si, že jsme jako vedení šli na příspěvek, kdy předseda jednoho klubu přijal sponzorský dar od problematické firmy, v níž i které ve službě vystupoval jako správce daní. Tedy naprosto jasný střet zájmů a pro tohoto kolegu a klub to neopadlo vůbec dobře. A takových příspěvků znám z praxe

samozřejmě více. Proto považuji získávání finančních prostředků pro činnost klubu za velice problematickou a na výsost citlivou.

Spolupracujete v rámci Spolku nebo klubu s nějakou mezinárodní neziskovou organizací, řešíte nějaké společné projekty?

Pokud je mi známo, tak spolek celníků spolupracuje s některými podobně orientovanými organizacemi v rámci EU. Existuje organizace v EU, která sdružuje kluby finančních a celních správ pod jednu zajišťující organizaci. Po vyhodnocení finančních příspěvků a možných benefitů bylo rozhodnuto z této organizace vystoupit. Co se týče účasti na společných projektech, není mi v této chvíli nic známo o žádné kooperaci. Jedinou výjimkou je velice úzká spolupráce s kolegy ze Slovenska, která je však vysvětlitelná z důvodů společných historických tradic.

Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy České republiky, existuje nějaká finanční, morální či hmotná podpora?

U této otázky se musím nejprve zamyslet, koho zájmy zastupuji více, zda vedení, kde mám poměrně významné vedoucí postavení nebo prostého člena klubu. Převládá samozřejmě má role ve vedení celní správy, ale na to, že jsem člen klubu, nikdy nezapomínám. Proto se snažím oprávněným požadavkům Spolku celníků maximálně vyhovět a vycházím vstříc jejich požadavkům a při společných jednáních s vedením Spolku se snažíme nalézt co nejlepší řešení, která by uspokojila obě strany. Důkazem toho jsou i dvě platná memoranda¹⁰⁴, která se snaží vedení celní správy beze zbytku naplňovat.

Existuje nějaká spolupráce Spolku, případně klubu, s odbory?

¹⁰⁴ Viz. příloha č. 3 a č. 4

Pokud vím, tak žádná přímá spolupráce neexistuje. Samozřejmě se může stát, že člen spolku je zároveň i člen odboru, ale to by nemělo mít vliv na fungování spolku.

Co myslíte, má vliv Spolek na Vaši politickou participaci, máte pocit, že OS prospívá demokracii?

Na úvod této otázky musím uvést, že příslušníci celní správy nesmí být politicky organizováni a tudíž nesmí podporovat žádné politické hnutí a podle mého názoru, to je důsledně dodržováno.

Domníváte se, že by byl Spolek, popřípadě klub, spojen s korupcí? Vyskytly se nějaké případy, kdy se v rámci klubu nebo Spolku musela řešit tato, jistě neetická záležitost?

Jak už jsem uvedl na příkladu v jiné odpovědi hranice mezi legální činností spolku a případným neetickým jednáním jeho členů je velmi tenká a neztuhlá hranice. Jako prioritní musí být brán zřetel na práva a povinnosti příslušníků bezpečnostních sborů. Osobně jsem přesvědčen, že většina členů spolku má vysoký morální kredit a spolehlivost, ale existují i výjimky.

Propaguje se Spolek prostřednictvím moderních sociálních sítí, třeba pomocí Facebooku?

Spolek i jednotlivé kluby mají své internetové stránky, ale že by sdílely otevřené sociální síť na Facebooku nemám žádnou informaci a zcela osobně domnívám, že tento způsob komunikace je již za rozumnou hranicí osobního soukromí a veřejnou otevřeností.

Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům si nebudujete?

Spolek není primárně o nějakém vztahu k občanům. Měl by se především soustředit na vnitřní vztahy v organizaci a teprve sekundárně by se měl soustředit na vnější okolí.

Jak vnímáte prosperitu konta Čelník v Tísni?

Konto celník v tísni je určitě dobrá myšlenka a jeho prostředky udělaly radost nejednomu kolegovi, který se dostal do složité životní situace. Mám pocit, že nejvíce ho bývá využíváno po různých povodních. Je tak trochu problém s jeho naplňováním, protože i zde platí, že poskytnutí příspěvku pro budoucí neznámou péřegitost není příliš populární. Zato při konkrétní situaci se solidarita vždy prokáže velmi výrazně a to ve mně vzbuzuje hrdost a stavovskou lest

Jak to vidíte s fungováním Spolku, popšpadně klubu, do budoucna?

Bohužel musím konstatovat, že jsem v minulém týdnu podepsal souhlas se zrušením klubu celníků při Celním úřadu Domašlice. Hlavní důvod spočívá v tom, že po organizačních změnách již neexistuje Celní úřad Domašlice a jeho bývalí příslušníci jsou roztroušeni po různých útvarech celní správy, což jim fakticky znemožňuje pravidelně se stýkat a jejich členství v klubu se tak stává prakticky pouze formální. Přesto věřím, že ti kdož budou mít zájem zapojit se do klubových činností, si své místo najdou v některém z existujících klubů. Já například vstoupím do klubu při generálním šeditelství cel. Přesto neskrývám určitou obavu o jeho další budoucnost. Jsem přesvědčen, že současná společenská situace podobným aktivitám příliš nepřeje a samotná celní správa z personálního hlediska stagnuje, ba naopak j neustále hrozí propuštění, případně přesuny funkčních míst do jiných lokalit. Ani současně vedení spolku mi neposkytuje příliš jistot ke zlepšení situace. Osobně jsem tak vytížen, že mi pro spolkovou

aktivitu zbývá minimum času. Nezbývá než doufat, že se ve vedení objeví někdo mladý, plný elánu, který dá spolkové činnosti nový impuls

Hodinový polostrukturovaný rozhovor, který jsem vedla s paní plk. JUDr. Bc. Olgou Kadlecovou, dnes již bývalou předsedkyní Domažlického klubu celníků, působí v Celní správě České republiky již 37 let a členkou Spolku se stala od chvíle založení Klubu celníků při ČÚ Domažlice, jak se tehdy klub nazýval. Ráda bych podotkla, že celý rozhovor je spíše zaměřen na Domažlický klub celníků, než-li na samotný Spolek.

Proč jste se rozhodl vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačilo zůstat pouze v pracovním poměru s Celní správou ČR?

Ten prvotní důvod byl spíše praktický, abychom mohli pořádat naše celní plesy, vznikla tak potřeba se určitým způsobem institucionalizovat, a tak více méně vznikl náš Klub. Poté jsem zjistila, že je to dobrá věc pro prohlubování vztahů, pro mě bylo důležité to setkávání a navazování hlubších, přátelských vztahů. Hlavně náš tehdejší šéfitel nás k tomu přesvědčil. Hlavní výhodou jsem pocítovala právě v těch přátelských vztazích, spojovalo nás něco hlubšího než jenom práce a byli jsme pyšní na to celnictví, jo asi ano stavovská čest, hrdost.

Máte pocit, že díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily a i nějak změnily?

Samozřejmě, jak jsem před chvílí řekla, ty vztahy se prohloubily nejenom v rámci našeho klubu, ale mezi celníky v celé ČR. Dříve jsme se dost často setkávali a vždy mezi námi panovala velmi přátelská nálada, i když jsme se samozřejmě občas názorově lišili.

Jak Vy konkrétně pocišťujete vzájemnost, kolegiálnítu?

Pro mě to hodně znamená, hodně mi to dává, ale nyní se dostávám do kolektivu, kde to těm lidem nic nešťká, mám pocit, že to jediný co je nyní zajímavé, jsou odměny, peníze. Mají zájem udělat si to sví v práci a o nic víc se nestarat.

Jak získáváte finance pro svoji činnost, mimo členských poplatků? Jakou vyvíjí Spolek, příspěvkový klub, příspěvkovou hospodářskou činnost?

V poslední době již skoro žádnou hospodářskou činnost v klubu nevyvíjíme, dříve jsme ale získávali peníze s pořádání plesů, a také jsme občas pořádali i semináře pro celní deklaranty. Ale nás ty peníze až tak nezajímali i pořádali jsme výlety do zahraničí, turistické výlety i jsme dříve grilovali kuřata i to ty lidi stmelovalo. Nějaká výdělečná činnost, rozhodně nebyl ten důvod, co by nás stmeloval. Ale některé kluby se snaží vydělávat peníze i nad rámec

Máte pocit, že jste součástí organizované občanské společnosti, že plníte nějaké vzájemné veřejně prospěšné služby a činnosti?

Pro společnost jako takovou náš klub asi význam nemá, ale jestli jsou lidi k sobě slušní, tak to ten význam pro společnost má. Svým málem i dobrými vztahy jeden k druhému, tak to smysl asi má. Kromě pořádání plesů žádné veřejné aktivity nepodnikáme, ale konto Celník v tísni pomohlo například i vdově po kolegovi i dávali jsme lidem ze Spolku, protože jsme je velmi znali i jejich rodinné členy. Ale také pomáháme například i původních, ale o něco více méně v rámci CS.

Spolupracujete v rámci Spolku nebo klubu s nějakou mezinárodní neziskovou organizací, řešíte nějaké společné projekty?

Společné projekty asi ne, ale spolupráci jsme navázali s mezinárodní organizací celníků, ale spíše to bylo jen o placení příspěvků. Klub nikdy s žádnou neziskovkou nespolupracoval, ani s domácí, ani s mezinárodní.

Existuje v rámci Spolku etický kodex a máte pocit, že je dodržován?

Mám pocit, že jsem někde něco o etickém kodexu slyšela, ale mám pocit, že nyní svou funkci asi neplní, dostalo se tam něco špatného, což také demonstroval i odchod Generálního ředitele ze Spolku i myslím, že generál mohl udělat něco víc, než jen vystoupit. Klub samostatný kodex nemá, ale ani nemám pocit, že by ho někdo v Domaglicích potřeboval.

Co si představujete pod pojmem stavovská l est, stavovské zájmy?

Já si představuji hrdost na své povolání, jsem hrdá, že jsem celník i myslím si, že ta práce je potřebná a děláme ji poctivě. Byli jsme schopni se rychle přizpůsobit (pozn. autora i myšlen zejména vstup ČR do EU) i je to prostě bezpečnostní sbor.

Je úloha členů Spolku, ať již na spolkovém sněmu, který se koná jednou za 4 roky, nebo na každoroční konferenci předsedů klubů celníků, spíše dobrovolná nebo je povinná a jaká témata na těchto zasedání probíráte?

Mělo by to být dobrovolné a měli jako předsedové jezdit s radostí, s pocitem, že se pro ten klub dá něco udělat, potažmo i pro Spolek. Povinný to není, ale někdo jet musí, myslím, že je to spíše chyba vedení i že se nikomu nechce zúčastňovat se. Dříve nás to vždyňakoploň k nějakým aktivitám i to se vytratilo.

Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy České republiky, existuje nějaká finanční, morální i hmotná podpora?

Ďádné vedení CS ĽR nám nekladlo Ďádné pŕekážky, co si pamatuju, tak ten vztah byl vĝdycky dobrý. Navíc máme uzavŕená memoranda.

Existuje nĚjaká spolupŕáce Spolku, pŕŕpadnĚklubu, s odbory?

Klubu urĚitĚne, ĝádná spolupŕáce neexistuje. Ale nikdy jsem ani odbory nemĚla ráda, jsme bezpeĽnostní sbor a myslím, ĝe odbory do toho nemají moc, co zasahovat.

Co myslíte, má vliv Spolek na Vaŕi politickou participaci, máte pocit, ĝe OS prospívá demokracii?

To myslím, ĝe nĚjakou pŕímou souvislost nemá. OsobnĚ si myslím, ĝe kdyĝ se ĽlovĚk sduĝuje, tak se mu obzory rozĝŕšují a posouvá se tak nĚkam dál. Ono obecnĚto sduĝování, aby mĚlo význam, by toho ĽlovĚka mĚlo posunout dál.

Domníváte se, ĝe by byl Spolek, popŕŕpadnĚklub, spojen s korupcí? Vyskytly se nĚjaké pŕŕpady, kdy se v rámci klubu nebo Spolku musela Ŕĝit tato, jistĚ neetická záleĝitost?

V Klubu jsme nemĚli ĝádný problém s korupcí, lidi v klubu, mám ten pocit, ĝe jsou sluĝní a poctiví. Jsem pŕŕsvĚĽená, ĝe jsme ĝádné incidenty spojené s korupcí nikdy od zaloĝení klubu Ŕĝit nemuseli.

Propaguje se Spolek prostŕednictvím moderních sociálních sítí, tŕeba pomocí Facebooku?

Klub jako takový ne, ale Spolek má svĚ internetovĚ stránky, ale dál to nejde.

Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům, si nebudujete?

Aspoň ten náš klub byl takový izolovaný, my jsme spíš spolupracovali na té pracovní stránce. Nás to nikdy vlastně ani nenapadlo.

Jak vnímáte prosperitu konta ĀCelník v Tísni?

No to vnímám velice pozitivně protože je to pomoc člověka v nouzi a to se opravdu provádí. Je to skutečně transparentní a přehled je na internetových stránkách Spolku a skutečně jsou finanční dary poskytovány lidem jen na návrh prověřených osob. Nejvyšší finanční částky, které byly jednotlivcům poskytnuty se pohybují od 10.000 Kč k 30.000 Kč, ale jednou byla poskytnuta částka kolem 100.000 Kč na vozík, pro kolegu, který přišel o obě spodní končetiny. Bohužel to Konto má čím dál tím méně prostředků.

Jak to vidíte s fungováním Spolku, pokračování klubu, do budoucna?

Je mi hrozně líto, že náš klub zaniká, ale myslím, že Spolek jako takový perspektivu má, ale je to všechno o lidech a chtělo by to ale nové vedení. Tím, že se náš klub zrušil, tak přestanu být i členem Spolku, což mi upřímně mrzí. Myslím, že by to chtělo mladé lidi s energií.

Všechny uvedené rozhovory probíhaly v přátelské atmosféře, dotázaní souhlasili s uveřejněním rozhovoru v diplomové práci. Z rozhovorů spíše vyplývá neslavná budoucnost Spolku, kterou p. Dörfl přisílá jak samotnému vedení Spolku, které dává nedostatečné impulsy směrem k motivování svých členů. Také celkové náladě ve společnosti, která dle něj neprospívá nějakému občanskému sdružování a prohlubování neformálních vztahů nad pracovní rámec. Je znát určitě

nejistota s budoucím fungováním Spolku, ale přesto se zdá, že myšlenka takového institucionalizované podoby vzájemných akcí celníků a prohlubování jiných než pracovních vztahů, je více než vítaná. Osobně jsem pocišťovala, při vedení rozhovorů, že zde vyvstává obrovská stavovská hrdost a důraz na kolegiální a velmi dobré přátelské vztahy, zejména v rámci Domažlického klubu celníků. Osobně jsem měla dříve možnost se některých klubových aktivit zúčastnit a pravdou skutečně je, že vztahy mezi těmito kolegy byly vždy na velmi přátelské úrovni. Bohužel z rozhovoru také vyplývá určitá nespokojenost se současným vedením Spolku, které se zdá paní Kadlecové a nejen jí, příslušníci direktivní, zapomíná se i na to, že je to dobrovolná činnost a také, že neumí správně přilákat lidi. Nejspíše nezbyvá nic jiného, než doufat v nápravu současného vedení i snad ještě lépe, v novém, snad i mladším vedení Spolku, které by mělo mnoho elánu a chuť dlat něco pro Spolek.

6 Závěr

Velké profesní komory, jako například Exekutorská komora, Komora auditorů či Česká lékařská komora, byly již jistě v mnoha různých podobách prozkoumány a popsány. V této diplomové práci jsem zkoumala pouze jednu a navíc malou profesní-stavovskou organizaci, za to je ale naprosto součástí organizované občanské společnosti. Tyto velké komoryň mají povinné členství a vznikají podle zákona. Tím se dost zásadně liší od Spolku celníků, který je nezávislý a zcela samosprávný, dobrovolný, institucionalizovaný, soukromý a neziskový, tedy tyto výše uvedené komory nenaplňují některé ze základních vlastností neziskovek, a to například dobrovolnost a nezávislost. O to více se domnívám, že bylo důležité popsat tuto malou součást organizované občanské společnosti, když pomalu ztrácí Spolek na síle, jak se zdá. Svojí vzájemnou prospěšnou aktivitou by toto občanské sdružení mohlo být pro mnoho neziskových organizací dobrým příkladem, ať již je to existence konta Čelník v tísni nebo pořádání společných aktivit, jako představují turistické výlety či sportovní utkání. Dokonce si myslím, že dává i něco navíc i podporuje stavovskou lojalitu a etiku. Podporuje budování kolegiálních vztahů, tedy i budování sociálního kapitálu, navíc učí i demokracii, tím méně zejména komunikování problémů a snahu nalézt na ně řešení i deliberativní demokracii.

Spolek celníků České republiky, jako by se zdálo, v současné době hledá svou novou vizi, jako by hledal, kam dále směřovat. Některé kluby Spolku zanikají, tak jako například Domažlický klub celníků či Klub celníků Kladno. Na druhou stranu opět nové kluby vznikají, ale většinou jsou zakládány příslušníky celní správy ve výslužbě například Klub celních veteránů a Východočeský klub celních veteránů, kterým, jak se domnívám, chybí Čelnické Šemesloň a jejich bývalí kolegové.

Rozhovory se členy Spolku tak nutně vedou k zamyšlení, proč je v současné době vnímána budoucnost Spolku spíše negativně než pozitivně. Jedním z možných závěrů je také ten, že se vytrácí vnitřní soudržnost, jednotnost

a komunikace mezi členskou základnou. Vysvětlení lze také hledat v tom, že dříve byl jednou ze základních kompetencí celní správy výběr cla a s tím spojené dovednosti, které byly společné pro absolutní většinu členů Spolku, kteří tak měli společné pracovní téma k diskusi, jež je vzájemně sblížovalo. Po organizačních změnách souvisejících se vstupem ČR do EU došlo k zásadnímu rozdělení kompetencí celní správy a ke specializaci jednotlivých příslušníků. Kromě tradičního celnictví, které je nosným základem celních správ, plní Celní správa ČR i jiné úkoly. V praxi pak dochází k tomu, že příslušníci celní správy mají tak rozdílná témata k diskusi, až je rozlišují. Celník, kontrolující mýtné na dálnicích, těžce nalézá společné téma k rozhovoru s kolegou odpovědným za výběr spotřebních daní, nebo kontrolou nelegální zaměstnanosti. Vytrácí se zde jakási společná hrdost nad sdílenými znalostmi a posláním. Nové vedení Spolku by mělo stmelit rozdílné vnímání úkolů celní správy do jednotné platformy vnímající členskou celní správu a její zaměstnance jako jednotnou organizaci, která sice plní rozdílné úkoly, ale má své pevné místo ve státní správě i společnosti. V tomto smyslu může spolek sehrát významnou roli a přispět tak ke zvýšení prestiže celnického povolání.

Jsem přesvědčena o tom, že velmi důležitým úkolem, který Spolek pro společnost plní, i když si to sami členové nejspíše vůbec ani neuvědomují, je právní vedení k hrdosti a stavovské cti na své povolání. Vzhledem k tomu, co bylo naznačeno výše, se domnívám, že by tyto Čelníci měli vykonávat svou práci uvědomitě. Navíc členové každého klubu i ve Spolku obecně mezi sebou navazují bližší vztahy, tedy by měla fungovat i větší sociální kontrola nad výkonem jejich úkolů a činností.

7 Seznam použité literatury a zdrojů

Knižní publikace a tiskoviny:

Bible i Nový zákon, Matouš i kniha 9, Povolání celníka

Beneš, Jaroslav: 2005. Finanční stráž Československá 1918-1938. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint.

Brodesser, Slavomír i Horváth, Vladimír i Janák, Jan i Mainuň, František i Pospíšilová, Milena i Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko.

Centrum pro výzkum neziskového sektoru: 2005. Sociální ekonomika a NNO v ČR. Praha 2005

Friš, Pavol i Bútor, Martin: 2005. Úloha občanského sektoru ve veřejné politice. In Martin Potůček a kol. Veřejná politika. Praha: Sociologické nakladatelství

Janák, Jan i Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

Kol. autorů: 1993. Encyklopedický slovník. Praha: Česká Typografie a. s.

Malý, Karel i Sivák, Florian: 1988. Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918. Praha: Panorama

Putnam, Robert D.: 1994. Making Democracy work. Princeton University Press

Rosenblum, Nancy i Post, Robert C. (eds.): 2002. Civil Society and Government. Princeton: Princeton University Press

Salamon, M. Lester - Anheier, K. Helmut: 1998. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross Nationally. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations

Skovajns, Marek a kol.: 2010. Občanský sektor. Praha: Portál s.r.o.

Švaňálek, Roman - Černá, Klára, a kol.: 2007. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál

Tocqueville, Alexis de: 2000. Demokracie v Americe. Praha: Academia

Periodika Spolku a Celní správy ĽR:

- Celní VIŠtník: roĽ. VI, Ľ. 2, v Praze, r. 1928
Celní VIŠtník: roĽ. VI, Ľ. 3, v Praze, r. 1928.
Celní VIŠtník: roĽ. VI, Ľ. 4, v Praze, r. 1928
Celní VIŠtník: roĽ. VI, Ľ. 7, v Praze, r. 1928
Celní VIŠtník: roĽ. VI, Ľ. 11, v Praze, r. 1928
Celní VIŠtník: roĽ. VII, Ľ. 2, v Praze, r. 1929
Celní VIŠtník: roĽ. VII, Ľ. 11, v Praze, r. 1929
Celní VIŠtník: roĽ. VIII., Ľ. 4, v Praze, r. 1930
Celní VIŠtník: roĽ. VIII., Ľ. 10, v Praze, r. 1930
Celní VIŠtník: roĽ. VIII, Ľ. 10, v Praze, r. 1930
Celní VIŠtník: roĽ. IX, Ľ. 1, v Praze, r. 1931
Celní VIŠtník: roĽ. IX, Ľ. 12, v Praze, r. 1931
Celní VIŠtník: roĽ. X., Ľ. 2, v Praze, r. 1932
Celní VIŠtník: roĽ. X., Ľ. 4, v Praze, r. 1932
Celní VIŠtník: roĽ. X., Ľ. 6-7, v Praze, r. 1932
Celní VIŠtník: roĽ. X, Ľ. 11, v Praze, r. 1932
Celní VIŠtník: roĽ. X, Ľ. 12, v Praze, r. 1932
Celní VIŠtník: roĽ. XI., Ľ. 5, v Praze, r. 1933
Celní VIŠtník: roĽ. XI., Ľ. 11, v Praze, r. 1933
Celní VIŠtník: roĽ. XII, Ľ. 1, v Praze, r. 1934
Celní VIŠtník: roĽ. XII., Ľ. 2, v Praze, r. 1934
Celní VIŠtník: roĽ. XII., Ľ. 3, v Praze, r. 1934
Celní VIŠtník: roĽ. XII, Ľ. 4, v Praze, r. 1934
Celní VIŠtník: roĽ. XII, Ľ. 10, v Praze, r. 1934
Celní VIŠtník: roĽ. XII., Ľ. 12, v Praze, r. 1934
Celní VIŠtník: roĽ. XIV, Ľ. 3, v Praze, r. 1936
Celní VIŠtník: roĽ. XIV., Ľ. 9, v Praze, r. 1936
Celní VIŠtník: roĽ. XV, Ľ. 3, v Praze, r. 1937
Celní VIŠtník: roĽ. XV., Ľ. 12, v Praze, r. 1937
Celní VIŠtník: roĽ. XVI., Ľ. 1, v Praze, r. 1938
Celní VIŠtník: roĽ. XVI., Ľ. 4, v Praze, r. 1938
Celní VIŠtník: roĽ. XVII., Ľ. 4, v Praze, r. 1939
Celní VIŠtník: roĽ. XVII, Ľ. 5, v Praze, r. 1939
Celní VIŠtník: roĽ. XVIII., Ľ. 3, v Praze, rok 1940
MIŠĽník Celní správy ĽSSR CLO-DOUANE: roĽ. XIII, Ľ. 11/1979, v Praze, r. 1979
Ľtrnáctideník Celní správy ĽSSR CLO-DOUANE: roĽ. XXII, Ľ. 22/1988, v Praze, r. 1988
Ľtrnáctideník Celní správy ĽSSR CLO-DOUANE: roĽ. XXIII, Ľ. 20/1989, v Praze, r. 1989
Ľtrnáctideník Celní správy ĽSSR CLO-DOUANE: roĽ. XXIII, Ľ. 21/1989, v Praze, r. 1989
RoĽenka Spolku celníkŤ ĽR Ľ 2007-2008
RoĽenka Spolku celníkŤ ĽR - 2012 Ľ 2013

Ostatní zdroje:

Ústavní zákon č. 1/1993, Ústava České republiky

Zákon č. 44/1974 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Stanovy Spolku celníků České republiky dostupné také z:

<http://www.sccr.estranky.cz/clanky/dokumenty.html>

Má bakalářská práce: *Celní správa České republiky a změny kompetencí po vstupu ČR do Evropské unie*. 2011

In: <http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/demokracie-bez-volebv>

In: <http://old.cs.mfcr.cz/CmsGrc/Celni-sprava-CR/Organizacni-struktura/zrizen%C3%AD+cs.htm>

In: http://www.sccr.estranky.cz/clanky/o_nas.html

6 Seznam příloh

Příloha 1. 1

Merkur se symbolem nejen Celní správy ČR, ale také Spolku celníků České republiky. V Římské mytologii byl Merkur bohem obchodu a cestování.

Príkaz člena Spolku československých celních úředníků v Praze z roku 1921.

Čtvrletí	1921	1922	1923	1924
I.	3. dubna 1921 Kodifikace 100	31. kvě 100	20. kvě 100	
II.		15. kvě 100	15. kvě 100	
III.	Tržbišek zaplacen	21. kvě 100	15. kvě 100	
IV.			21. kvě 100	

**SPOLEK
ČESKOSLOVENSKÝCH CELNÍCH
ÚŘEDNÍKŮ V PRAZE.**

Členská legitimace č. 270

ODBOR v

ČLEN Č. ODBORU:

PAN *Bohuslav Mlýnský*
ještě řádným členem spolku
1910

od

Bohuslav Mlýnský
t. č. předseda
SPOLEK
ČESKOSLOVENSKÝCH
CELNÍCH ÚŘEDNÍKŮ
V PRAZE

Memorandum o spolupráci mezi Spolkem celníků ČR a Generálním ředitelstvím cel ČR z roku 2005.

Memorandum o spolupráci

Spolek celníků
Všenská 180
252 02 Jiloviště u Prahy
IČ: 67984711
zastoupený předsedou panem Václavem Adamem,
dále jen Spolek celníků

na straně jedné

a
Generální ředitelství cel
Budějovická č. 7
146 06 Praha 4
IČ 25697234
zastoupené generálním ředitelem Mgr. Zdeňkem Richtrem
dále jen „GRČ“
na straně druhé
se shodly na přijetí tohoto memoranda

I. Úvodní ustanovení

1. Spolek celníků je právnickou osobou, která je dobrovolnou nezávislou zájmovou profesní a svazovou organizací celníků České republiky. Spolek celníků je registrován Ministerstvem vnitra pod č.j.VSC/1-16288/92.
2. GRČ bylo zřízeno zákonem č. 185/2004 Sb. o Celní správě České republiky jako správní úřad pro oblast celnictví s celostátní územní působností.

II. Předmět spolupráce

1. Předmětem memoranda je spolupráce při vytváření podmínek pro činnost Spolku celníků a jeho klubů působících při celních úřadech, celních ředitelstvích a GRČ. Smluvní strany se dohodly na následujících formách spolupráce:
2. Vedení GRČ pro prezentaci činnosti Spolku:
 - souhlasí s vytvořením a provozováním stránek Spolku celníků na Internetu CS i v rámci internetové domény GRČ. Pro zajištění činnosti předsednictva Spolku celníků zapůjčuje GRČ PC s příslušenstvím a souhlasí s přiměřeným užíváním komunikačních prostředků, zejména elektronické pošty funkcí Spolku.
 - Souhlasí se zapůjčováním služebních vozidel pro dopravu na akce spolku za úhradu vzniklých nákladů.
3. Spolek celníků se zavazuje:
 - Členové spolku celníků budou svým chováním trvale napomáhat k vytváření kladného obrazu celní správy v očích společnosti. Spolek celníků bude aktivně působit na pracovníky CS ve věcech budování integrity a loajality vůči organizaci.
 - Spolek celníků se prostřednictvím svých klubů bude spolupodílet na prohlubování vztahů k podnikatelské veřejnosti. Bude spoluorganizovat informační servis pro podnikatele, pořádat semináře a přednášky k odborným problematikám.
 - Spolupůsobit při zlepšování kulturních a sociálních podmínek pro zaměstnance CS.

III. Další ujednání

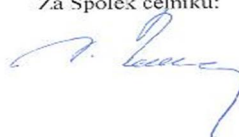
1. Memorandum se uzavírá na dobu neurčitou a vstupuje v platnost dnem podpisu oběma smluvními stranami.
2. Případná změna memoranda musí být uzavřena formou číslovaných písemných dodatků.
3. Smluvní strany mohou od memoranda odstoupit na základě písemné výpovědi s tříměsíční výpovědní lhůtou, která začíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po doručení výpovědi smluvní straně.
4. Obě smluvní strany prohlašují, že memorandum uzavírají svobodně a volně a na důkaz svého souhlasu s jeho obsahem připojují své podpisy.
5. Memorandum je vyhotoveno ve dvou stejnopisech, z nichž každá ze smluvních stran obdrží po jednom vyhotovení.

V Praze dne: 7. 10. 2005

Za GŘC:

Za Spolek celníků:

Memorandum o spolupráci mezi Spolkem celníků ČR a Generálním ředitelstvím
cel ČR z roku 2012.

MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI

Spolek celníků České republiky
Všenorská 180
252 00 Jíloviště
IČ: 67984711
zastoupený předsedkyní paní JUDr. Marií Bubeníkovou
dále jen „Spolek celníků“

na straně jedné

a

Česká republika – Generální ředitelství cel
Budějovická 7, 140 96 Praha 4
IČO : 71214011
zastoupené generálním ředitelem Generálního ředitelství cel ČR brigádním generálem JUDr.
Ing. Pavlem Novotným
dále jen „GŘC“

na straně druhé,
dále jen také společně „smluvní strany“

se shodly na přijetí tohoto memoranda

I. Úvodní ustanovení

1. Spolek celníků je dobrovolnou, nezávislou, zájmovou, profesní a stavovskou organizací. Je nábožensky a politicky neutrálním občanským sdružením. Základem spolkové činnosti jsou vzájemnost, kolegiálnita a etika. Spolek celníků je registrován Ministerstvem vnitra pod č. j. VSC/1-16288/92.
2. GŘC bylo zřízeno zákonem č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, jako správní úřad pro oblast celnictví s celostátní územní působností.

II. Cílem činnosti

Cílem činnosti Spolku celníků je:

- a) uprůčňování vzájemnosti mezi členy např. společnými schůzkami, zájezdy, společenskými, kulturními a sportovními akcemi,
- b) pořádání přednášek, seminářů, odborná lektorská či poradenská činnost a jiná publikační činnost,
- c) ochraňování stavevské či prostřednictvím orgánů Spolku celníků,
- d) podpora členů a ostatních zaměstnanců Celní správy České republiky, včetně hývalých, zejména založením a vedením konta „Celník v tísni“ a péči o ně, dle znění Stanov Spolku celníků,
- e) navazování styků s jinými spolky, a to i na mezinárodní úrovni,
- f) vyvíjení hospodářské činnosti za účelem zabezpečení poslání Spolku celníků.

III. Předmět spolupráce

Předmětem memoranda je vzájemná spolupráce při vytváření podmínek pro činnost Spolku celníků a Celní správy České republiky. Smluvní strany se dohodly na následujících formách spolupráce.

1. Generální ředitelství

- Souhlasí s poskytnutím místnosti potřebné pro činnost Spolku celníků a případně místností, které budou využívány pro kulturně-vzdělávací, sportovní a jiné zájmové akce pořádané Spolkem celníků.
- Po vzájemné dohodě souhlasí s využíváním kancelářské techniky, prostoru na intranetu a použitím služebních vozidel pro dopravu na akce Spolku celníků.

2. Spolek celníků

- Členové Spolku celníků budou svým chováním trvale napomáhat k vytváření kladného obrazu Celní správy České republiky ve společnosti. Budou rovněž aktivně působit na pracovníky Celní správy České republiky ve věcech budování integrity a loajality vůči organizaci.
- Prostřednictvím svých klubů se budou podílet na prohlubování vztahů k podnikatelské veřejnosti, spoluorganizovat informační servis pro podnikatele, pořádat semináře a přednášky k odborným problematikám a tím i nepřímo přispívat k optimalizaci vztahů mezi útvary Celní správy České republiky a podnikatelskou veřejností především v rámci celního a daňového řízení.
- Spolupůsobit při zlepšování kulturních a sociálních podmínek zaměstnanců Celní správy České republiky.
- Nadále pečovat o konto „Celník v tísni“ s úmyslem přispívat kolegům, kteří se dostanou nezávině do složité životní situace.

IV. Další ujednání

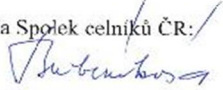
1. Memorandum se uzavírá na dobu neurčitou a vstupuje v platnost dnem podpisu oběma smluvními stranami.
2. Případná změna memoranda musí být uzavřena formou číslovaných písemných dodatků.
3. Smluvní strany mohou toto memorandum vypovědět na základě písemné výpovědi s tříměsíční výpovědní lhůtou, která začíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po doručení výpovědi druhé smluvní straně.
4. Obě smluvní strany prohlašují, že memorandum uzavírají svobodně a volně a na důkaz svého souhlasu s jeho obsahem připojují své podpisy.
5. Memorandum je vyhotoveno ve dvou stejnopisech, z nichž každá ze smluvních stran obdrží po jednom vyhotovení.

V Praze dne: 16.5.2012

Za Generální ředitelství cel ČR:

brig. gen. JUDr. Ing. Pavel Novotný
generální ředitel

Za Spolek celníků ČR:

JUDr. Marie Bubeníková
předsedkyně SC ČR

E T I C K Ý K O D E X

S P O L K U C E L N Í K Ů Č E S K É R E P U B L I K Y

V souladu se stanovami se všichni členové Spolku celníků hlásí k následujícím zásadám:

- dodržování zákonů
- loajality, nestrannosti a profesionality
- respektování lidských práv a svobod občanů
- vytváření korektních vztahů s veřejností
- dodržování zákonem stanovené mlčenlivosti a nevyužívání úředních informací k osobnímu prospěchu
- nepřijímání darů, pohřebů, slev ani jiných výhod, které by mohly být považovány za pokus ovlivňovat jejich rozhodování
- prosazování pracovních vztahů na zásadách korektnosti, nestrannosti, zdvořilosti a morálky
- rozšiřování a prohlubování svých odborných znalostí

Spolek celníků České republiky

V Praze, 12. dubna 1928. Číslo 4.

CELNÍ VĚSTNÍK

OFICIELNÍ ORGÁN SPOLKU ČESKOSLOVENSKÝCH CELNÍCH ÚŘEDNÍKŮ V PRAZE. ©

vydáván měsíčně. — Majitel a vydavatel Spolek čsl. celních úředníků v Praze. Zodpovědný redaktor Jan Bureš, Orlíkova 276. — Tiskne M. Bureš, Nusle. — Redakční uzávěrka každého 10.ého v měsíci. — Předplatné ročně 12 Kč. — Pro státní zaměstnance 12 Kč. — Pro členy zdarma. — Redakce a administrace Praha-III., Pod Slovany 11. Za insertní část odpovídá K. Suchý, Praha I., Týnská 7.

RESOLUCE

vydána na X. jubilejní valné hromadě Spolku čsl. celních úředníků, konané dne 11. března 1928 v Praze:

Vládě R. Č. S., panu ministru financí a zákonodárným sborům.

Celní úředníci, jako platná složka finančních administrativních úředníků s nezbytným úplným středněškolským vzděláním a dvěma odbornými zkouškami, fungující nejenom jako percepční orgánové řízení správy, nýbrž i jako orgánové samostatně clo, daně a jiné dávky vyměřující, byli při právě provedené systemisaci zatlačeni až na poslední místo ve II. služební třídě. Tím byla kompetentními činiteli celní, nejvyšší zodpovědná a namáhavá služba se strany státní správy zneuznávána.

Celní úředníci patřili již za bývalého rakouského režimu mezi úředníky, u nichž bylo nejen uvažováno o vyšším než středněškolském předvzdělání, ale tato okolnost by byla uskutečněna v intencích požadavků celních úředníků, nebýti světové války, která řešení záležitosti té odsunula.

Celní úřednictvo je si nadále vědomo své zodpovědnosti, ví dobře, že správný chod státních zájmů nemalou měrou na jejich řádném úředním výkonu a

hlavně na jejich služební zdatnosti,

namáhá však, že kompetentními činiteli bude tato snaha oceněna, uznána a v radikálním zlepšení systemisace provedena. S nynějším stavem systemisace cítí se býti nejen nespokojeno, ale i citelně morálně i hmotně zneuznáváno.

Náš dnešní protest platí předem tomu, že proti znění a duchu zákona o novém služebním systému pro státní zaměstnance, nebylo ani jediné místo u celních úřadů v celé republice obdařeno III. platovou stupnicí a tudíž také nebylo obsazeno. Jest na snadě, že za takových okolností, svědčících o naprosté nevhodnosti struktury celních úřadů, systemisace v nižších platových stupnicích nemohla dopadnouti jinak, než se stalo — naprostým snížením úrovně celého stavu, tak významného pro finanční hospodářství našeho státu.

Konečně nutno celnímu úřednictvu protestovati proti té skutečnosti, že při beztak nedostatečném a celkově nespokojivém stavu systemisace nebyla veškerá uprázdněná místa obsazena ani jmenováním neb po-
mením.

Trope želíme, že otázka zahraničních přídávků do dnešního dne nebyla provedena a s vážností sami dožadujeme se důrazně brzkého splnění našeho požadavku aspoň ve formě, jak jest tato otázka řešena u našich zastupitelských úřadů v cizině.

Celní úřednictvo tudíž zdůrazňuje v poslední chvíli, že při podobném postupu se strany nadřízených úřadů, utěšujících jej jenom sliby, mohla by vésti k naprostému nezájmu na dalším odborném sebevzdělání, čímž by celní služba na své intenzitě a vážnosti nemála utrpěla.

V Praze, v březnu 1928.

Spolek čsl. celních úředníků.

Příloha 1. 7

Přehled Klubů Spolku celníků České republiky a počet jejich členů.

Název	vznik	zánik	počet členů
Spolek celníků České republiky	12.11.1992		271
Spolek celníků - Klub Dolní Dvořítka	23.7.1998	zaniklý	
Spolek celníků - KLUB CELNÍKŠ PŘÍGRUBICE	16.4.1998		19
SPOLEK CELNÍKŠ, KLUB PŘÍGRUBICE JÍLOVITINA	22.7.1998	zaniklý	
Klub celníků pš Celní pobožce ve Vrchlabí	6.4.2001	zaniklý	
Klub celníků Olomouc	22.7.1998		22
KYNOLOGICKÝ KLUB CELNÍKŠ	19.2.2001		11
Klub celníků ORLICKO	21.7.2005		12
Klub celníků Praha	22.11.2001		43
Klub celníků Vyškov	14.10.1999	zaniklý	
Domažlický klub celníků	15.3.2000	zánik k 1.1.2014	8
Klub celníků pš PB Lísková	20.12.2000	zaniklý	
Moravskoslezský klub celníků pš Celním ředitelství Ostrava	2.1.2009		46
Klub celníků pš Celním ředitelství Ústí nad Labem	30.4.2001		15
Klub celníků Kladno	20.2.2007	zaniklý	
Východočeský klub celních veteránů	1.6.2011		26
Klub celních veteránů	31.10.2007		69

Příloha I. 8

Přehled příjmů a vydání Spolku, jakož také ozdravovny Maják a Sociálního fondu, v letech 1939 i 1940.

PŘÍJEM:		VYDÁNÍ:	
Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek z r. 1938	42.237-95	Náhrada cest. a skut. výloh . .	4.918-60
2. Příspěvky	25.196-20	Předplatné Cel. věstníku . . .	8.978-30
3. Svěpomocná akce	2.572-70	Tisk a organ. potřeby	2.451-25
4. Převody odborů	10.285-10	Poštovné a jedn. vydání	1.220-25
5. Úroky	1.591-05	Příspěvky Svazu síředoškól. . .	1.478-25
		Zálohy na příspěvky	262-50
		Převedeno pro ozdrav. Maják . .	7.000-—
Příjem	81.883-—	Vydání	26.309-15
		Zůstatek k 31. XII. 1939 . . .	55.573-85
Celkem	81.883-—	Celkem	81.883-—

Účet ozdravovny Maják v Luhačovicích za r. 1939.

PŘÍJEM:		VYDÁNÍ:	
Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek	1.340-85	Vracené zápůjčky	1.400-—
2. Nájemné	9.650-50	Správní výlohy osobní	2.975-05
3. Převedeno Spolkem cel. úř. .	7.000-—	" " věcné	3.136-50
4. Úroky	209-05	Daň z obrátu	292-—
		Investice	7.116-—
		Inventář	1.535-65
Příjem	18.200-40	Vydání	16.455-20
		Zůstatek k 31. XII. 1939 . . .	1.745-20
Celkem	18.200-40	Celkem	18.200-40

Účet sociálního fondu za rok 1939.

PŘÍJEM:		VYDÁNÍ:	
Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek	23.237-30	Vánoční podpory sirotkům . .	2.700-—
2. Dary	216-40	Výpomoc	2.150-—
3. Úroky	826-10	Půjčky	5.400-—
Příjem	24.280-—	Vydání	10.250-—
		Zůstatek k 31. XII. 1938 . . .	14.030-—
Celkem	24.280-—	Celkem	24.280-—

PŘÍJEM:		VYDÁNÍ:	
Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek	55.573-80	1. Podíl za členy něm. národ. .	37.573-70
2. Příspěvky	7.396-—	2. Předplatné Cel. věstníku . .	2.908-—
3. Svěpomocná akce	167-50	3. Tisk a org. potřeby	1.995-65
4. Vracená záloha	500-—	4. Poštovné a jednatel. vydání .	242-35
5. Převod odboru Mor.-slez. . .	11.317-—	5. Za prodej cenných papírů . .	102-—
6. Úroky	793-60	6. Ztráta kursovní	1.450-—
Celkem	75.747-95	Celkem	44.271-70
Úhrnem	75.747-95	Zůstatek k 31. III. 1940 . . .	31.476-25
		Úhrnem	75.747-95

Účet ozdravovny „Maják“ v Luhačovicích za rok 1940.

PŘÍJEM:		VYDÁNÍ:	
Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek	1.745-20	1. Vracené zápůjčky	400-—
2. Úroky	14-40	2. Správní výlohy osobní . . .	300-—
		" " věcné	139-20
		3. Daň z obrátu	303-—
Celkem	1.759-60	Celkem	1.142-20
Úhrnem	1.759-60	Zůstatek k 31. III. 1940 . . .	617-40
		Úhrnem	1.759-60

Účet Sociálního fondu za správní rok 1940.

PŘÍJEM:		VYDÁNÍ:	
Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek	14.030-—	1. Půjčky	500-—
2. Dar	100-—		
3. Úroky	202-—		
4. Vracené půjčky	300-—		
Celkem	14.632-—	Celkem	500-—
Úhrnem	14.632-—	Zůstatek k 31. III. 1940 . . .	14.132-—
		Úhrnem	14.632-—

Přehled obrátu „Celního věstníku“ za rok 1938

Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek z roku 1937	7.355-18	Tisk	34.595-90
2. Předplatné soukromé	9.972-—	Honoráře Cel. věst.	5.570-70
3. Předplatné členské	6.600-—	Vedení redakce	1.600-—
4. Celní účetnictví	801-60	Vedení administrace	1.663-—
5. Veterinární předpisy	60-—	Za Ročenky	85-—
6. Celní chemie	135-—	Daň z obrátu	1.235-80
7. Ročenky	530-30	Administrativní vydání	158-—
8. Inserce	24.430-25	Porto	255-65
		Man. popl. pošt. spoř.	560-—
9. Celní předpisy	20-—	Tiskopisy pošt. spoř.	54-50
10. Třapce a pod.	148-—	Provise z insertů	150-50
11. Úroky na vkl. kn. Cel. knih. .	563-60	Půjčka	1.581-—
		Záloha redakci	367-80
		Odměny zřizencům	120-—
		Průběžné	
		Třapce a pod.	148-—
Příjem celkem	50.615-93	Vydání celkem	47.591-45

Přehled z čerpání konta Čelník v tísni v roce 2012. Zdroj: Zápis z konference předsedů klubů celníků konané ve dnech 14. - 17. 2013.

Spolek celníků České republiky

4) Konto „Celník v tísni“:

Počáteční zůstatek na kontu „CVT“ činil: 160.284,59 Kč
 V r. 2012 bylo na konto přijato celkem: 42.283, -- Kč
 Z konta „CVT“ bylo v r. 2012 vyplaceno celkem: 74.000, -- Kč
 Konečný stav (zůstatek k 31.12.2012): 128.567,59 Kč

Přehled čerpání z konta "CVT" v roce 2012:

den / měsíc	Text:	Příjmy: Konto Celník v tísni	Výdaje: Konto Celník v tísni	Zbývá: Konto Celník v tísni	Zvláštní určení:
	Počáteční zůstatek:			160 284,59	
15.01.12	výtěžek z plesu na k."CVT"	7 841,00			
02.03.12	A.Cíhová-výpomoc z k."CVT"		30 000,00		
02.03.12	I.Krkošková-výpomoc z k."CVT"		5 000,00		
24.03.12	KC Veteránů-příspěvek na k."CVT"	1 950,00			
25.03.12	Sněm Skočice - příspěvek na k."CVT"	2 003,00			
26.03.12	p.Dočkal-příspěvek na k."CVT"	1 520,00			
22.05.12	KC Praha-příspěvek na k."CVT"	7 480,00			
04.06.12	KC GRČ-příspěvek na k."CVT"	2 863,00			
03.08.12	KC Domažlice-příspěvek na k."CVT"	5 000,00			
03.08.12	pí Kadlecová- příspěvek na k."CVT"	40,00			
03.08.12	J.Tauber-výpomoc z k."CVT"		4 000,00		
03.09.12	KC Veteránů-příspěvek na k."CVT"	1 400,00			
03.11.12	KC Ústí n/Labem-příspěvek na k."CVT"	2 926,00			
07.12.12	KC Praha-příspěvek na k."CVT"	1 900,00			
07.12.12	KC GRČ-příspěvek na k."CVT"	2 050,00			
07.12.12	J.Kučka-výpomoc z k."CVT"		15 000,00		
07.12.12	P.Procházka-výpomoc z k."CVT"		20 000,00		
31.12.12	KC Domažlice-příspěvek na k."CVT"	4 770,00			
31.12.12	KC Veteránů-příspěvek na k."CVT"	540,00			
	Součty za rok 2012:	42 283,00	74 000,00	128 567,59	

5) Členské příspěvky:

Na členských příspěvcích bylo v r. 2012 přijato: 35.490, -- Kč
 Na zápisném od nových členů bylo v r. 2012 přijato: 2.350, -- Kč
 Celkem: 37.840, -- Kč